

Nyhet,
side 10 og 11

Stuper blant studentene

22. juli og sexskandalene får skylda for Frp-flukt.

Derfor må vi droppe skoleeksamen

Øyvind Gallefoss, journalist i Universitas
Kommentar, side 2 og 3

Studenter lar tennene råtne

Ikke råd til å gå til tannlegen.

Nyhet, side 4 og 5

UNIVERSITAS

Norges største studentavis | årgang 65, utgave 34 | www.universitas.no | onsdag 30. november 2011

FOTO: SKJALG BØHMER VOLD

Muslim og homofil

■ Homofile minoritetsstudenter tør ikke stå fram. «Imaan» frykter familien hans vil bli utstøtt.

■ Audun Lysbakken: «Åpenhet blant homofile blir en av vår tids største frigjøringskamper».

Mellom fag, side 22 til 24

For at Kristiania skulle få et zoologisk museum, ble en student fra Hakadal sendt jorda rundt for å skyte villdyr i nasjonbyggingens navn.

Mellom fag, side 18 til 21

Møt Vigdis Hjorth i Portrettet

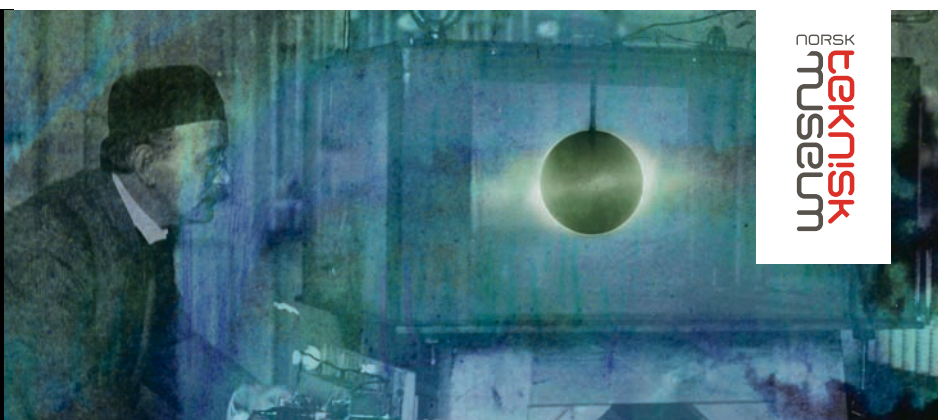
Mellom fag, side 25 til 27

INSTRUMENT

FORTELLINGER OM VITENSKAP

NY UTSTILLING FRA 14. DESEMBER

ÅRETS MUSEUM 2011
www.tekniskmuseum.no

NORSK
teknisk
museum

redaktør: **Simen Tallaksen**
simen.tallaksen@universitas.no 480 36 044

redaksjonsleder: **Nordis Tennes**
nordis.tennes@universitas.no 922 21 231

fotosjef: **Skjalg Bøhmer Vold**

desksjef: **Jørgen Brynhildsvoll**

nettredaktør: **Gabriel Steinsbekk**

MENINGER

Tid er penger

Ihelgen vedtok Norsk studentorganisasjon (NSO) å øke lønnen til to av sine sentrale tillitsvalgte med 13 000 kroner hver. Isolert sett er ikke denne lønnsøkningen noe å hisse seg opp over. Verre er det at organisasjonen samtidig vedtok å sette av penger på neste års budsjett til et helt nytt heltidsverv, tilsynelatende uten diskusjon. NSO er finansiert av nesten alle landets studenter, som betaler kontingent enten de vil det eller ei. Når den nasjonale studentorganisasjonen vedtar å øke utgiftene uten å spørre seg hva det skal tjene til, viser det et uansvarlig forhold til studentenes penger.

Debatten om lønninger blir ofte altfor prinsipiell. En side inntar standpunkt for et rent frivillig studentengasjement, og altså mot all lønn og honorering av verv. Den andre går inn for å betale studenttillitsvalgte «fordi de fortjener det». Vi tror ikke denne debatten er fruktbar så lenge argumentene består av idealiserte forestillinger om frivillighet eller fortjeneste.

Heller enn å diskutere hvem som fortjener hva, bør vi tenke over hvilke prioriteringer som gir best resultater. Studentene betaler nesten alle honorarer og lønninger til sine studenttillitsvalgte gjennom semesteravgiften. Derfor bør vi snakke om hvordan pengene brukes best, og til hvilket mål midlene benyttes.

Ingen studenter i verv kan vente å tjene like mye som i en fulltidsjobb, men enkelte verv krever like mye – eller mer – tid enn det en vanlig jobb gjør. Vi må gi de som blir valgt muligheten til å vie seg fullstendig til heltidsvervet, samtidig som vi bør diskutere hvor mange slike verv studentene skal finansiere. Honorering og lønn av tillitsvalgte og studentledere er kjøp av tid, derfor må vi også se hva vi får ut av tiden, og vi må samtidig ikke betale en for høy pris for den.

Universitas og andre lokale studentorganisasjoner må hvert år rettferdiggjøre honorering av ansatte overfor Velferdstinget i Oslo og Akershus, en av våre viktigste finansieringskilder. Midlene kommer fra Oslo-studentene gjennom semesteravgiften, og det er riktig av Velferdstinget å følge med på hvordan vi forvalter studentenes penger. Ingen har maktet å etterprøve NSO på samme vis. Det er en oppgave for våre tillitsvalgte til NSOs landsmøte neste vår. Mangelen på selvinnsikt i den nasjonale studentorganisasjonen gjør at oppgaven kan vise seg å bli formidabel.

Universitas er en avis for og av studenter. Universitas er et nyhets- og debattorgan for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO). Universitas skal drive kritisk og uavhengig journalistikk, og være partipolitisk nøytral. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Daglig leder: **Katrine Myra**
katrine.myra@universitas.no 22 85 33 36

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadr.: **Moltke Moes vei 33**

Postadr.: **Boks 89 Blindern, 0314 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Web: **www.universitas.no**

Pennen er ikke mektigere enn tastaturet.

Fremtidsfrykten

KOMMENTAR

Øyvind Gallefoss, journalist i Universitas

Eksamenstid. Studentene har barrikadert seg på lesesalen, kantinen holder søndagsåpent for å fremstille fersk koffein til nervevrak med bunker av ulest pensumlitteratur og manko på søvn. 2000 sider skal pugges, markeringstusjes, pugges igjen – og resultatet skal komprimeres og transplanteres til gule og rosa eksamenspapirer, mellom klokken 09.00 og 12.00 i gymsal F neste torsdag.

Skoleeksamen. Mange setter spørsmålsteget ved en slik gammeldags eksamensform, som har fulgt høyere utdanning siden universitetets fødsel. Innvendingene er mange og gode: Eksaminerer er virkelighetsfernt ettersom en slik situasjon aldri oppstår i arbeidslivet. Prestasjonspresset skaper tapere. Eksamensformen gir grobunn for en usunn pugge-mentalitet; vi lærer opp til å sluke informasjon, og glemmer den like etterpå.

Likevel er skoleeksamen hyppig i bruk. Det virker som om læringsmentaliteten fra barneskolen er vokst inn i høyere utdanning: Kunnskap er noe som skal bli tredd ned over hodet på oss. Både studenter og professorer virker innforstått med at dette er den rimelige og faktiske holdningen.

Høyere utdanning er fullstendig valgfritt, men at studenter faktisk kan ønske å fordype seg i faget, virker likevel å være en fjern tanke. Dermed blir eksamen ofte bare en kontroll av at studentene har gjort det de er blitt bedt om, ikke en måling av hvorvidt de har forstått noe.

Logikken er tydelig: Kun ved å låse studentene inn i et rom, avstengt fra omverdenen, vil man kunne teste om de besitter «ekte» kunnskap.

Hva er så ekte kunnskap? Vitenskapsjournalist Bjørn Vassnes skriver i sin nye bok «Sokrates og sjøpungen – Flukten fra kunnskapen» at vi er inne i en dyptgående kunnskapskrise. Han gir internett skylden, og mener samfunnet ikke lenger oppmuntrer til «virkelig» kunnskapstilegnelse, men heller til konsum av informasjon. Vassnes advarer mot troen på at kunnskap bare er et tastetrykk unna; det vi finner på nettet er informasjon, det blir først kunnskap når det integreres med annen kunnskap i en levende hjerne.

Vassnes' kritikk er treffende, men samtidig feilslått. At internett ikke innehar kunnskap i seg selv, er innlysende, men å gå derfra og til å se på nettet som en trussel mot kunnskapstilegnelse er et feilgrep.

Det samme feilgrepet gjøres av emneansvarlige som fortsatt sverger til skoleeksamen som eksamineringsform. Ved å stenge studentene ute fra tilgjengelig informasjon, ved å karakterisere internett som et jukseredskap, gir man samtidig et feilaktig inntrykk av at kunnskapen kan hentes derfra.

«Du lærer deg ikke forståelse på Wikipedia.»

«Ekte» kunnskap krever tenkeevne, og slik kunnskap er det ikke mulig å jukse seg til. Du lærer deg ikke forståelse på Wikipedia. Tvert imot. En student kan lese tusen sider pensumlitteratur, uten å være i nærheten av å begripe poststrukturalisme. Samtidig kan hun forstå Kants kritikk av den rene fornuft på ett enkelt nachspiel.

Det er klart at skoleeksamen kan være nødvendig i visse fag der faktakunnskap skal testes, men innen humaniora og samfunnsvitenskap er det fagforståelse som er det erklærte målet.

Andre eksamensformer, som semesteroppgave eller hjemmeeksamen, skaper betydelig bedre forutsetninger for studenten til å formidle hva hun sitter på av kunnskap.

En skoleeksamen, derimot, skaper kun begrensninger.

oyvind.gallefoss@universitas.no

ØYEBLIKKET

av Skjalg Bøhmer Vold

Lys for Palestina: Palestinakomiteen markerer den internasjonale solidaritetsdagen for det palestinske folket 29. november.

ILLUSTRASJON: ØVIND HOVLAND

SIGNERT

Magnus Nystrand,
masterstudent i Peace
and Conflict Studies,
UiO

Politikk består av en masse praktiske problemer. Det vil ikke statsviterne vite noe av.

Høy på vitenskap

Hans Skjervheim oppfordrer ikke til legalisering av hasj, men mot det å bli høy på vitenskap. Han er aktuell i debatten rundt samfunnsvitenskapen fordi han trekker muligheten for å finne en vitenskapelig sannhet om samfunnet i tvil. Jeg tror at streben etter et vitenskapelig fundament for statsvitenskapen er ødeleggende ikke bare for tenkinga, men for hele utdanninga.

Espen Barth Eide sa nylig til Morgenbladet at «det er bra å ha tenkt litt når man skal utøve politikk, men det er også en fordel å ha drevet utøvende politikk når man tenker». Hvorfor? Fordi det er en forskjell på teoretiske og praktiske problemer. I innføringsfaget i statsvitenskap er ett av hovedmålene at studentene skal oppøve respekt for skillet mellom velfundert kunnskap og oppfatninger basert på «synsing». Det høres fornuftig ut, men blir fort en begrunnelse for å ekskludere poli-

tiske aktører og miljøer som ikke er «vitenskape-lige». Studenter oppfordres ikke til å involvere seg politisk eller ta med seg praktisk politisk kunnskap fordi det tar fokus vekk fra teori og modeller.

«Uten kunnskap om praktisk politikk risikerer også studentene å bli dårlige fortolkere av politik- kens vesen.»

Uten kunnskap

om praktisk politikk risikerer studentene å bli dårlige fortolkere av politik- kens vesen. Det er vanskelig å kombinere politiske verv og statsvitenskap som student. Jeg har erfart at myter, rykter, udugelighet, nødforslag, ko- der og visjonære ideer spiller en stor rolle i politikken. Hvordan unngå en dårlig kandidat eller lure en mot- kandidat? Hvordan egle seg inn på byrådslederen? Praktiske problem blir tvunget inn i teoretiske termer.

Da Gudmund Hernes gjestet Blindern for noen år tilbake var det første gang jeg fikk en beskrivelse av hva som skjer rundt kongens bord. Han forklarte hvor kaotisk og tilfeldig slike møter kan være. Det å få inn folk som Gudmund Hernes, Gerd Liv Valla og Espen Barth Eide kan bidra til at statsvitenskap blir et studium av politikk, og ikke bare et studium som skal bekrefte visse teorier om politikk.

Typisk nok er ikke Skjervheim på pensum. Og hvor er Hernes ansatt? På BI. Men hei, vi vet jo alle at det er deilig å røyke seg inn i sin egen verden.

BAKPÅ NYHETENE

«The name-sake heist became so fast and logically confusing, it seemed as though the writers' favourite cartoon was on TV, but they weren't allowed to watch it until they finished the script- so, voila, they machine gun it full of plot-holes and un-realistic lucky-breaks that poorly hide an unimaginative robbery, but at least they didn't miss their Teletubbies.

Det er viktig å ikke stoppe når man er i flyten. Punktum er uansett bare for strebere som ikke forstår seg på en skikkelig god anmeldelse. Terningkast 1. Hentet fra saken «Tower» ends up sour- A strong script decides at the finale to up and cower». Utopia, 24.11.2011.

«Når ting blir satt på spissen og bildet og tekst kan spres i hurtig tempo kan det også ha negativ effekt. Vi kan derfor oppleve situa- sjoner fremover der sosiale medier setter forskjellige folkegrupper opp mot hverandre, sier Wahab.

Dette spennende sitatet og mer til kunne leseren kost seg med. Bare synd at herlig- heten er så godt gjemt. Hentet fra saken «Sinte mennesker skapte den arabiske våren». Journalen – HiOA, 17.11.2011.

TWITTER

studentnyheter på 140 tegn

christiankruse @Universitas
Hvem må man ligge med her inne for å bli avbildet i Twitterseksjonen deres?

25.nov

hipsterdouche på Grünerløkka

andersheger @jasnoen
And what else is new?

28.nov

twitrer ikke privat, men offentlig

Kkantardjiev Fra leder i @Uni- versitas om ex.phil «men likevel ryktes det at enkelte av parla- mentets medlemmer ikke fikset dette». Smakløs ryktespredning?

23.nov

leder av Norsk Studentorganisasjon

AkselSterri @jasnoen 140 tegn er for lite til å si noe interessant hvis ikke argumentet ditt er «alle meninger bør fram, uansett».

28.nov

studerer statsvitenskap

gudmundh I USA kalles tåpelige utsagn «to put one's foot in one's mouth» FrP er blitt som Gerald Ford:åpner bare munnen for å skifte bein.

23.nov

Gudmund Hernes

jasnoen @AkselSterri Jeg siktet ikke til twitterdebatten om debatten, men den generelle.

28. nov

kommentator Minerva

jasnoen Debatten om debatten kjeder meg. Finner ingenting interessant hos dem jeg vanlig- vis er uenig med, og mye klokt hos trad. meningsfeller.

28. nov

kommentator Minerva

AkselSterri @jasnoen jeg greier bare å følge et visst antall metanivåer for det går i surr.

28.nov

studerer statsvitenskap

nyhetsredaktør: **Lars Thorvaldsen**

lars.thorvaldsen@universitas.no 419 04 679

NYHET

Henlegger AG3-saken

AG3-SAKEN: Majorstuen politistasjon har besluttet å henlegge AG3-saken. Som Universitas har skrevet fant en tilfeldig student et AG3 automatvåpen i et ulåst bokskap på Blindern i slutten av august. Politiet startet umiddelbart etterforskning og brakte blant annet tre studenter inn til avhør. Disse ga imidlertid ingen oppklaring av saken. Politiet har derfor ventet på svar fra tekniske undersøkelser på stedet.

– Vi har fått resultatene, og de ga ingen videre utvikling i saken. Derfor er den nå henlagt, sier Håvard Beck, saksansvarlig ved Majorstuen politistasjon.

Studentleder presset ut

STUDENTPOLITIKK: En bitter personkonflikt i studentparlamentet ved Universitetet i Bergen ble nylig brettet ut i studentavisen Studvest. Et av medlemmene i parlamentets arbeidsutvalg trakk seg fra sitt verv på grunn av personlige årsaker. Kilder avisen har snakket med hevder imidlertid at studentpolitikeren ble skviset ut på grunn av samarbeidsproblemer.

– Ja, jeg kan bekrefte at vi har hatt samarbeidsproblemer. Jeg ser at ting kunne blitt fulgt opp bedre, sier Livar Bergeheim, leder i parlamentet.

Nye fusjonsplaner på HiOA

SAMARBEID: Høgskolen i Oslo og Akershus er i samtaler med forskningsinstituttene NOVA og AFI om å inngå et forsknings-samarbeid. Det skjer ikke lenge etter at institusjonen har vært gjennom en omstridt fusjon mellom Høgskolen i Akershus og Høgskolen i Oslo, melder Forskerforum.

Ansatte ved skolen er imidlertid skeptiske til nye gifteplaner. Forskerforbundets tillitsvalgte på stedet, Erik Døving, mener det er for tidlig.

– Vi er midt oppi en annen sammenslåing nå og det er mye som gjelder, sier han.

UNIVERSITAS FOR 25 ÅR SIDEN

NYHETER 5

Universitetet fikk dispensasjon fra AFs aksjoner, dermed blir dette ikke noen realitet. (Foto: Ole Bueget)

FIKK DISPENSASJON

Akademikernes Fellesorganisasjon gav sist fredag en generell dispensasjon fra streiken når det gjelder sensorers medvirkning i eksamensarbeid ved universiteter og høyskoler.

AV BÅRD AMUNDSEN

— Vi la fram for AF hvilke omfattende konsekvenser streiken ville få på Universitetet, ikke minst i form av økonomiske og psykiske vanskeligheter blant studentene. Dette forteller fungerende underdirektør i Den sentrale studie og utdanningsadministrasjonen ved Universitetet i Oslo, Kirsti Harg. Fortsatte aksjoner fra AF ved universiteter og høyskoler ville ha rammet svært tilfeldig og kunne ha kommet til å gå urimelig hardt utover enkeltindivider. Mange studenter har den siste uken gått omkring i uvisshet om de ville få gå opp til muntlig eksamen og/eller få sensur på skriftlige oppgaver.

— Vi har fått hundrevis av telefoner fra fortvilte studenter, forteller Lars Wormdal i Akademikernes Fellesorganisasjon. Sett alle sier de støtter streiken og våre krav, men ber oss tynt om å ta hensyn til de praktiske vanskelighetene streiken skaper for dem. Vi har fulgt opp anmodningen. Og vi har også tatt hensyn til at studenter tross alt er våre framtidige medlemmer, framholder Wormdal som er fornøyd med den måten AF greide å fokusere på medlemmenes arbeids- og lønnsforhold ved å nekte og arbeide overtid i uke 22. Universitetsledelsen mener det vil gå relativt greit å komme ajour igjen etter de problemene AFs aksjoner i uke 22 skapte.

Universitas Nr. 9, 1986

UNIVERSITAS FOR 50 ÅR SIDEN

«Idet jeg takker for at Universitas hittil er blitt sendt meg, beklager jeg å måtte be om at jeg i fremtiden blir forskånet for å få bladet deres. Dets ledere blir nu skrevet i et sprog som det er særdeles smertelig å lese.

Hentet fra leserbrevet «Klar beskjed» i Universitas Nr. 11 1961

Derfor drop

Fire av ti studenter har ikke vært hos tannlegen på over ett år. Må bli billigere, mener Velferdstinget.

TANNHELSE

tekst: Øyvind Gallefoss og Ingvild Sagmoen

foto: Ketil Blom

Bare seks av ti studenter har besøkt tannlegen det siste året, viser en fersk undersøkelse gjort av Sentio for Universitas og Norsk studentorganisasjon (NSO).

– At såpass mange ikke drar til tannlegen betyr at studenters tannhelse står i fare for å bli dårligere, sier klinikkssjef Tom Asbjørn Barkvoll ved Klinik for allmenn odontologi ved Universitetet i Oslo.

– Dersom man har et dårlig kosthold og dårlig hygiene, kan det fort gå galt. Unge mennesker kan utvikle veldig mange tannproblemer på kort tid, sier Barkvoll.

Ikke overrasket

Avdelingstannlegen er ikke overrasket over at mange studenter dropper tannlegebesøket, og forklarer at han stadig møter pasienter som kommer til klinikken med store problemer med tannhelsen.

– Dette er unge mennesker som etter videregående plutselig finner ut at de må betale for tannlegen. Da finner de ofte ut at de heller vil vente

noen år, sier Barkvoll, og understreker at det ikke er helsefarlig å holde seg unna tannlegen.

– Dersom studenter har intakt helse og god munnhygiene, betyr det lite om man ikke besøker tannlegen på noen år, sier Barkvoll.

Heller ikke Magnus Nystrand, leder av Velferdstinget i Oslo og Akershus (VT), er forbauset over at studenter ikke løper ned døren til tannlegen.

– Jeg brukte selv seks år på å komme meg til tannlegen, så jeg synes ikke tallet er særlig overraskende, sier Nystrand.

Mer penger til tannhelse

VT gikk i forrige uke inn for å heve semesteravgiften for studenter i Oslo og Akershus nettopp for, blant annet, å kunne tilby et billigere tannhelsetilbud.

– Tannhelse er veldig dyrt, og mye mindre tilgjengelig for stu-

Tannhelsetjenesten ved SiO

- Tannhelsetjenesten holder til i 2. etasje i Kristian Ottesens hus på Blindern.
- Ventetiden ved tannhelsetjenesten er på omtrent tre uker.
- Tannhelsetjenesten samarbeider med Oslo kommune, og Tannklinikken Lillo på Storo-senter tar også imot SiO-studenter.
- SiO opplyser om at Tannlegene i Bogstadveien 51 og Studenterlunden tannlegesenter også opererer med rabatt for studenter.
- En undersøkelse, to røntgenbilder og grundig rens koster deg fra 500 kroner og oppover.

Kilde: sio.no

denter enn andre helsetjenester som er gratis. Fattige studenter tenker derfor lett at denne utgiften kan prioriteres bort, mener Nystrand.

– Hvor mye billigere vil tannlegen bli dersom dere øker semesteravgiften?

– Vi må vente på hovedstyrets utredning før vi kan gi eksakte tall, men målet må være at tilbudet skal bli vesentlig billigere, sier Nystrand.

Nystrand påpeker at etter Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO) begynte å tilby tannbehandling til studentvennlige priser, har SiO presset andre tannlegesentre til også å tilby studentpriser.

– Likevel er det fremdeles altfor dyrt å gå til tannlegen. Det merket jeg sist jeg var der, sier Nystrand, som

måtte ut med nesten 3000 kroner da han endelig bestemte seg for å ta turen til tannlegekontoret.

– Større offentlig ansvar

– Det offentlige må ta større ansvar for studentenes tannhelsetilbud. Vi ser nå konsekvensene av at det ikke eksisterer et billig nok tilbud, sier Kim Kantardjiev, leder i NSO.

Kantardjiev påpeker at studenter er en gruppe som i utgangspunktet har lite penger. Derfor er det grunn til å anta at flesteparten nedprioriterer tannbehandling.

– Hvorfor skal skattepenger brukes på at studenter ikke greier å stelle tennene sine?

– Politikerne har ikke gjort det mulig for studenter å betale for tannbehandling. Vi må legge til grunn at studenter har ekstremt dårlig råd, og derfor ikke har råd til behandling, sier Kantardjiev.

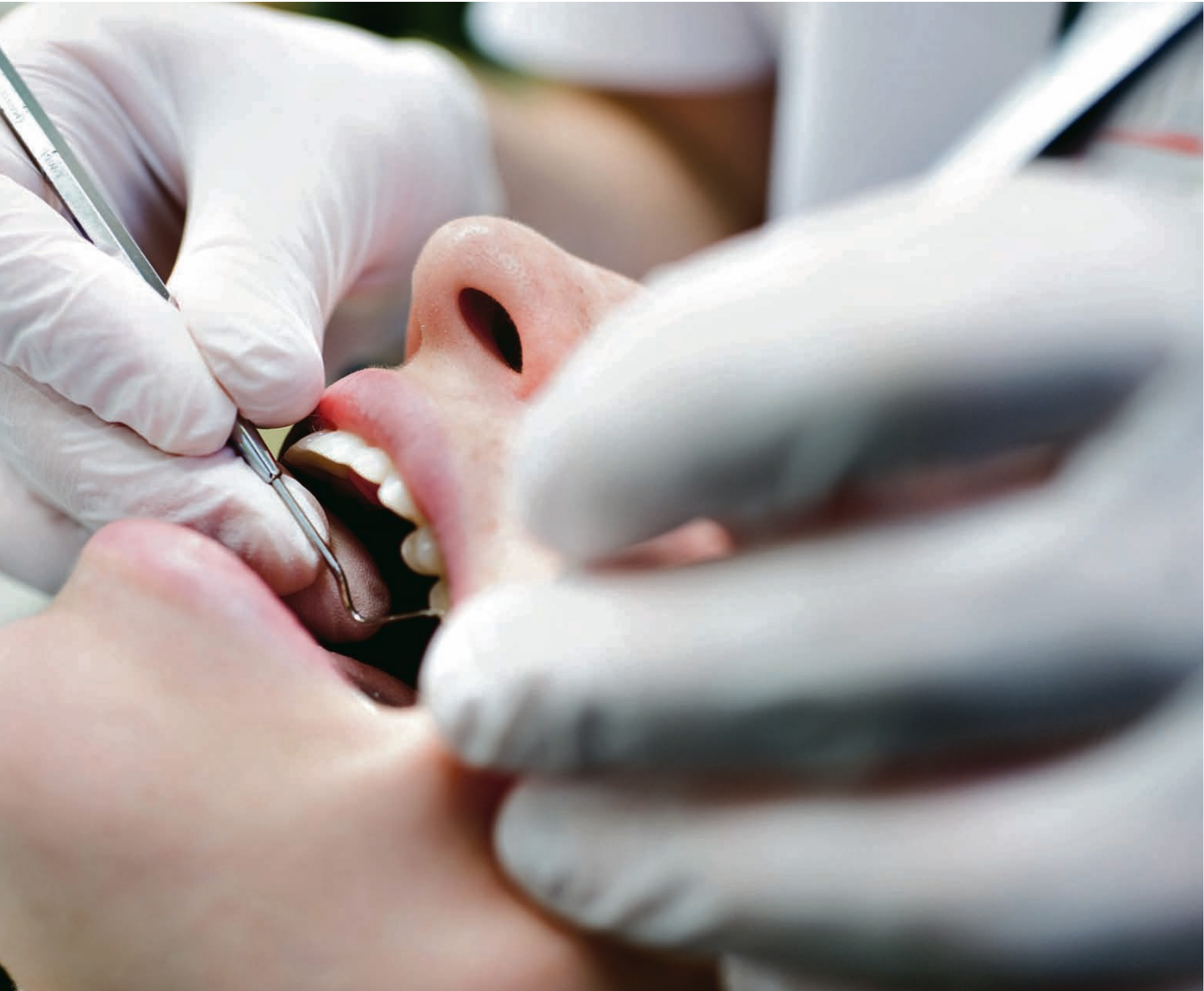
NSO mener at tannbehandling for studenter må være en del av den offentlige helsetjenesten, slik at tannlegetjenester for studenter får en egenandel på lik linje med andre helsetjenester i Norge.

– Tannlege har jo «alltid» vært dyrt. Hva må til for å endre på det?

– Siden tannhelse ikke kom med da man bygde opp helse-systemet, er det nå så kostbart at politikerne ikke ønsker å inkorporere det i helsetjenesten. Det trengs politisk vilje for å kunne gjennomføre, men per dags dato er vi dessverre ganske langt unna å få det til, sier Kantardjiev.

universitas@universitas.no

per vi tannlegen

Dyr praksis: Fattige studenter velger bort tannhelsesjekken. – Vi ser nå konsekvensene av at det ikke eksisterer et billig nok tannhelsetilbud, sier Kim Kantardjiev, leder i Norsk studentorganisasjon.

Har du vært hos tannlegen det siste året?

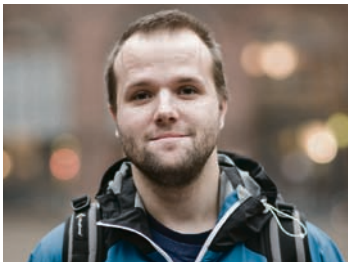
5 PÅ PLASSEN

Maria Lerum (20)

HiOA, grunnskolelærer

Jeg var hos tannlegen i sommer, men går egentlig ikke regelmessig. Nå har jeg flyttet mellom byer, og opplever det som rotete å finne ny tannlege.

Ole Gabriel Ueland (26)

HiOA, lærerutdanning

Har ikke vært der på seks år. Jeg har noen tannproblemer som jeg har regnet ut vil koste meg mye å fikse på, så da unngår jeg det.

Aleksander Hansen (23)

HiOA, lærerutdanning

Nei, det er altfor lenge siden siste besøk, tre eller fire år. Jeg får liksom aldri somla meg til å bestille time, og så glemmer jeg det.

Hege Therese Pettersen (22)

HiOA, lærerutdanning

Jeg var hos tannlegen så sent som 1.november. Jeg ble nødt, grunnet et digert krater av et hull i en tann. Da hadde jeg ikke vært der på tre år.

Hamida Safi (22)

HiOA, bioingeniør

Har ikke vært der på to år, fordi det er så dyrt. Men nå iser det i tennene når jeg drikker noe kaldt, så vurderer en tur ganske snart.

Dette vil de ha mer tid til: Nær 40 prosent av faglig ansatte i universitets- og høyskolesektoren er misfornøyd med tilretteleggingen til forskning.

FOTO: NIAS

Har ikke tid til å forske

39 prosent av de vitenskapelige ansatte ved norske universiteter og høyskoler er misfornøyd med tilretteleggingen for forskningsvirksomhet.

FORSKNING

tekst: Anders Fjellberg

– Situasjonen er uholdbar og vi kan ikke leve med dette stort lenger, tordner leder i Forskerforbundet, Bjarne Hodne, til Universitas.

I dag offentliggjøres NOKUTs kvalitetsbarometer for høyere utdanning i 2011. Der kommer det frem at 39 prosent av de vitenskapelige ansatte ved norske utdanningsinstitusjoner er utilfreds med tilretteleggingen for forskning og faglig utviklingsarbeid (FoU).

– Det er bekymringsfullt, men ikke overraskende, sier Hodne.

– Rapporten viser det vi og andre har påpekt over lengre tid: Tid til forskning er mangelvare og er under press.

– Øk staben

Hodne mener at det er et gjennomgående problem i hele sektoren, og er redd for de samfunnsmessige konsekvensene av at forskere ikke får tatt ut sitt fulle potensial.

– Vi har en presset gruppe vitenskapelig personale som ikke har nok tid til forskning. En følge av det er at vi har en studentgruppe som kan risikere å ikke få den undervisningskvaliteten de har

krav på. Resultatet er at samfunnet går glipp av mye ny viten.

– Utviklingen går langt tilbake i tid og situasjonen har blitt verre og verre. Tid som skulle gått med til forskning må i stedet brukes til rapportskrivning, søknadsprosesser og annet administrativt arbeid, sier han.

Han mener både institusjonene og departementet må ta ansvar.

– Institusjonene må rydde plass til forskningstid og departementet må sørge for gode økonomiske rammer gjennom bedring av grunnfinansieringen. Det er den eneste måten dette kan rettes opp i.

– Forskningstiden må man finne plass til. Og hvis det er for få ansatte til å løse institusjonenes oppgaver får man heller øke staben, sier han.

Science fiction?

Statssekretær i Kunnskapsdepartementet (KD), Kyrre Lekve, er kritisk til Forskerforbundets uttalelser.

– Vi må basere oss på fakta og den faktiske tidsbruken, ikke hva forskerne mener om den, sier Lekve til Universitas.

– Hodne hevder forskningstiden er under press, men når vi ser på internasjonale undersøkelser som er gjort på nettopp dette, så ser vi at norske forskere har like

mye forskningstid som sine kollegaer i resten av verden.

Lekve forteller at KD er i full gang med å øke handlingsrommet for institusjoner og forskningsmiljøer, og at de har vært det lenge.

– Detharvært en jevn stigning i tildelingene fra KD, og hvis det har blitt verre og

verre, som Hodne hevder, betyr det i så fall at institusjonene ikke har brukt midlene sine på en god måte, sier han.

Bevilgninger løser ikke alt

Leder av Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité, Marianne Aasen (Ap), synes det er vanskelig å felle en klar dom over hvordan det står til i norske forskningsmiljøer på bakgrunn av rapporten.

– FoU-arbeid får dårligere score enn andre aktiviteter, og det er ikke bra hvis disse tallene

gjelder de universitetene og høyskolene som har store ambisjoner på forskningssiden. Da har vi en jobb å gjøre, men rapporten sier ingenting om hvilke institusjoner forskerne jobber ved.

– For rektorer og fakultetsbestyrere er det åpenbart utfordringer å ta fatt i. Da bør man ha kjennskap til situasjonen på den enkelte institusjon.

Aasen mener likevel ikke at situasjonen er så mørk som det Hodne gir uttrykk for.

– Norge har veldig bra forskning på en rekke områder, og vi bevilger mest per innbygger over statsbudsjettet.

– Hodnes oppgave er å jobbe for gode rammebetingelser for forskere, det respekterer jeg, men å tro at økte bevilgninger er eneste løsning er jeg mer usikker på, sier hun.

anders.fjellberg@universitas.no

NOKUTs kvalitetsbarometer

■ Spørreundersøkelse utført blant studenter i høyere utdanning og vitenskapelig ansatte av Norsk organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT).

■ På spørsmålet «Hvor tilfreds er du med institusjonens tilrettelegging for at du og dine nærmeste kolleger kan drive forskning og annet faglig utviklingsarbeid?» oppgir 39 prosent av de vitenskapelige ansatte «ikke tilfredsstillende».

■ Bare 21 prosent oppgir at de finner tilretteleggingen for FoU «klart eller sterkt tilfredsstillende».

UNIK
UNIVERSITETSSENTERET
PÅ KJELLER

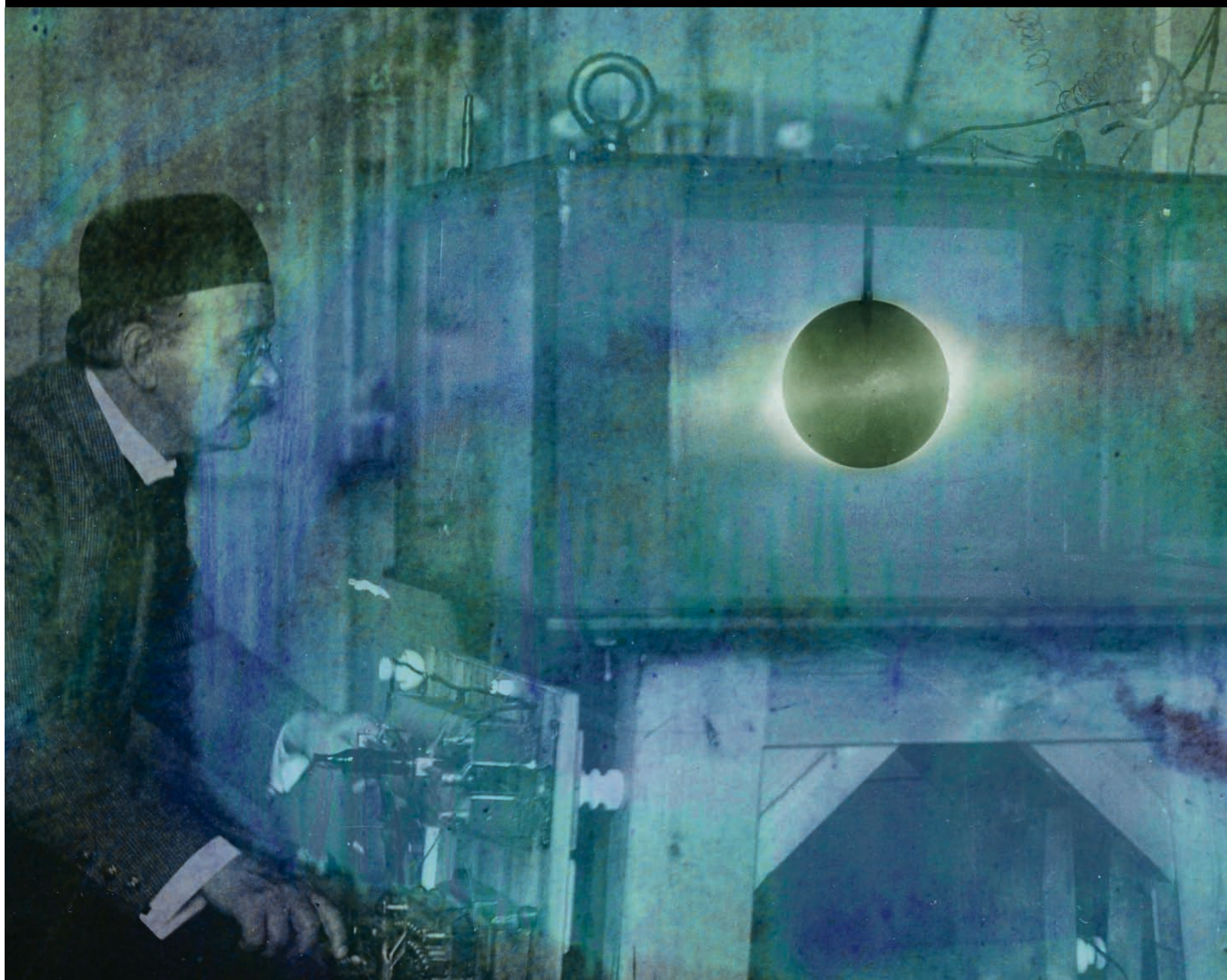
Master/PhD-studier og videreutdanning innen

- Nettverk, informasjonssikkerhet og signalbehandling for kommunikasjon
- Elektronikk og fotonikk
- Kybernetikk og industriell matematikk
- Energi og miljø

i samarbeid med UiO, NTNU og forskningsmiljøene på Kjeller

INSTRUMENT

FORTELLINGER OM VITENSKAP

NY UTSTILLING FRA 14. DESEMBER

ÅRETS MUSEUM 2011

www.tekniskmuseum.no

NORSK **teknisk**
MUSEUM

Statssekretær: Kyrre Lekve.

– Kvalitetsreformen har ikke effekt

FRAFALL: Kvalitetsreformen, som ble innført i høyere utdanning i 2003, skulle blant annet få ned frafallet til studentene. Nå viser det seg at dét ikke har skjedd. I en fersk rapport utført av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) kommer det frem at frafallet etter reformen er det samme som

før den ble innført. Det melder DN talent.

– Det er ingen endring, og det har overrasket oss. For dem som er ansvarlig for kvalitetsreformen, er det nok litt deprimerende. Det er ikke til å legge skjul på, sier Per Olaf Aamodt, forsker ved NIFU.

Ifølge rapporten forsvinner i snitt

57 av 100 ut av studiet innen tredje studieår. De 43 studentene har da skiftet lærested eller falt av høyere utdanning.

Statssekretær i Kunnskapsdepartementet, Kyrre Lekve, har imidlertid en annen oppfatning av resultatene som kommer frem.

– Dette er en veldig nyttig rapport,

men konklusjonen tolker jeg annerledes. Det var på universitetene vi forventet størst effekt av kvalitetsreformen, og det er positivt at det utvikler seg i riktig retning, sier han, og viser da til at universitetene har hatt en positiv utvikling med tre prosent.

Her forsvinner dine pe

Fra neste sommer øker lønna til toppene i Norsk studentorganisasjon med 13 000 kroner i året. Det synes studentlederen ved UiO er altfor mye.

TILLITSVALGTE

tekst: Gabriel Steinsbekk og Jenny Gudmundsen

foto: Sebastian Dahl

illustrasjon: Benjamin Oliver

– Jeg er i mot at studentenes penger skal brukes til økt lønn for tillitsvalgte, sier leder av Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo (UiO), Stian Skaalbones.

På helgens landsstyremøte i Norsk studentorganisasjon (NSO) stemte han imot forslaget om lønnsøkning for studentenes øverste tillitsvalgte, arbeidsutvalget (AU) i NSO.

Forslaget ble vedtatt, og dermed øker lønnen for AU-medlemmene fra 256 600 kroner til 267 000 kroner i året fra 1. juli 2012.

Lønnsutgiftene for NSO er i 2012 budsjettert til 7 360 000 kroner, av et budsjett på totalt 16 895 000 kroner. I tillegg til seks AU-medlemmer har organisasjonen også åtte heltidsansatte i sekretariatet.

– Det skal ikke være så veldig lukrativt å ha et verv. Det er et poeng i seg selv at studenttillitsvalgte skal kjenne på den situasjonen vanlige studenter lever i, sier Skaalbones.

Han mener problemet i NSO

Forslagsstiller: Mari Berdal Djupvik, velferds- og likestillingsansvarlig i NSO, flankert av leder i NSO, Kim Kantardjiev.

er at organisasjonen ikke trenger å prioritere pengebruken siden de har så mye på konto.

– Jeg synes arbeidsutvalget burde tjent 237 400 kroner i året, sier han.

Forsvarer økningen

Forslaget om lønnsøkning kom fra Mari Berdal Djupvik og Jens Folland i NSOs arbeidsutvalg.

Djupvik forsvarer forslaget.

– Det er ikke snakk om så veldig mye penger. Lønna strekker jo til, men vi driver mye med reising og så videre. Vi har en del utgifter knyttet til det å representere, sier hun.

Lønnsøkningen vil ikke gi det nåværende arbeidsutvalget mer å rutte med, men er likevel viktig og riktig mener Djupvik.

– Jeg synes det er en stor forskjell i arbeidsmengde mellom det nasjonale og det lokale nivået i studentpolitikken. Det kan kompenseres litt bedre enn det det blir i dag når det gjelder lønn. Grunnen til at økningen først skjer 1. juli 2012 er at lønna til AU er regulert i økonomireglementet til NSO, og det behandles ikke før i juni, sier hun.

«Det å være studenttillitsvalgt er et viktig verv man tar på seg, men man skal ikke bli rik på det.»

Ingvild Reymert, eks-leder av Norsk studentunion.

– Man skal ikke bli rik

Tidligere leder av Norsk studentunion, Ingvild Reymert reagerer kraftig på lønnsøkningen.

– Det å være studenttillitsvalgt er et viktig verv man tar på seg, men man skal ikke bli rik på det, sier hun.

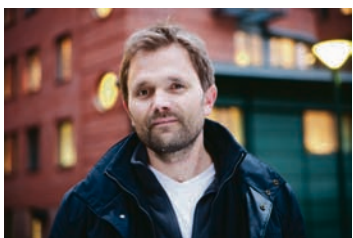
Hun mener at de tillitsvalgte ikke skal tape på jobben, men at de heller ikke skal leve bedre enn studentene de representerer.

– Det skal jo være sånn at de tillitsvalgte blir valgt på grunnlag av deres engasjement, og ikke på bakgrunn av deres ønske om høy lønn, sier Reymert.

– Hvilken lønn mener du de

Hva syntes du om lønnsøkningen i NSO?

5 PÅ PLASSEN

ERIK S.R. POULSSON (37)

Erik S.R. Poulsson (37)

HiOA, fysioterapi

– Gjør de en topp innsats, er det greit. Selv har jeg vært tillitsvalgt i militæret og på BI uten å få en krone. Vi trenger idealisme, ikke kapitalisme.

KATHRINE LARSEN (33)

Kathrine Larsen (33)

HiOA, Driftsarbeider i administrasjonen

– Etter min mening er lønn etter innsats. Gjør de en god jobb, skal de ikke lide. Det er ikke så mye penger til å være en fulltidsjobb, tross alt.

INGEBORG HANSEN (28)

Ingeborg Hansen (28)

HiOA, bibliotek og informasjonsvitenskap

– Det er egentlig ikke greit, og urettferdig overfor oss studenter. Det burde bli mer penger på oss i stedet, så hadde vi kunnet fokusere mer på studiet.

CECILIE ASLAKSEN (19)

Cecilie Aslaksen (19)

HiOA, radiografi

– Jeg er selv NSO-medlem, og mener de gjør en god jobb. Så hvorfor ikke? Så lenge ikke jeg må betale mer enn nå, er det greit at de hever lønnen sin.

IDA MARIE HELGETVEIT (19)

Ida Marie Helgetveit (19)

UiO, enkeltemne

– Rart at de vedtok det selv. Hvorfor skal de få mer? Burde ikke heller pengene gått direkte til utdanning? Hvis de jobber fulltid, er det jo ikke så mye.

Prinsesse: Mette-Marit.

Derfor sluttet Mette-Marit på BI

FRAFALL: Denne uken kom det fram at kronprinsesse Mette-Marit har sluttet på Handelshøyskolen BI. Hun studerte Master of Management og sluttet allerede i juni. Saken ble først omtalt denne uken i et portrett av kronprinsessen på NRK.

Avgjørelsen om å avbryte studiet ble tatt da hun innså at den avslut-

tende oppgaven ville bli for vanskelig. I portrettet forteller hun om skuffelsen over å ikke fullføre.

– En blir jo veldig lei seg når en ikke får det til på en slik måte som man hadde tenkt. Studiet har gått så lett inntil nå. Det har nok vært nyttig for meg å kjenne at man møter på utfordringer og at man ikke får ting til.

Det har vært litt godt, egentlig, sier Mette-Marit.

Dermed endte kronprinsessens studietid med to tredeler av mastergradsstudiene fullført. Ifølge NRK har hun mottatt gode karakterer på oppgavene hun har levert tidligere i studiet.

Kongeekspert Kjell Arne Totland

tror imidlertid ikke at dette er slutten for kronprinsessens studiekarriere.

– Det står tross alt stor respekt av det hun har fått til og oppnådd de siste årene. Og hvem vet? Kanskje hun tar det opp igjen senere? Etter hva jeg forstår er det kun én prosjektoppgave som gjenstår, sier han til TV2.

nger

tillitsvalgte bør ha?

– Jeg synes 236 200 kroner i året, som er det man får i stipend pluss det Lånekassen tillater studenter å tjene ved siden av studiene, sier Reymert.

Ser ikke problemet

Kim Kantardjiev, leder i NSO, er ikke enig i kritikken fra Skaalbones og Reymert.

– Det var et mindretall i AU som foreslo økningen, og jeg var en del av flertallet. Lønnsnivået vi har i dag var akseptabelt, så personlig var jeg ikke for å øke det. Men lønnsøkningen som ble foreslått var ikke på noen måte uakseptabel. Det er landsstyret som bestemmer det, ikke arbeidsutvalget.

Tjener mest

Den som tjener best av de studenttillitsvalgte i Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus er leder av studentparlamentet ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA), Liv-Kristin Korssjøen. Hun synes lønnsøkningen i NSO er uproblematisk.

– Jeg stemte for forslaget. Arbeidsutvalget i NSO har i dag et ganske lavt lønnstrinn samtidig som de ikke har studentstatus og får heller ikke dekket renteutgifter på studielånet. Derfor synes jeg det er en rettferdig økning, sier Korssjøen.

Lønningen til Korssjøen og resten av arbeidsutvalget ved HiOA fastsettes av høyskolen, ikke parlamentet selv. Hun synes ikke lønnsnivået i seg selv er for høyt.

– Så lenge lønnsnivået vårt ikke går utover Studentparlamentets budsjett synes jeg ikke nødvendigvis det er for høyt, heller at de andres er for lavt.

– Men det er litt pussig at vi skal ligge såpass mye høyere enn for eksempel Velferdstinget og Studentparlamentet ved UiO. Man kan stille spørsmål ved om det er riktig eller ikke, sier Korsjøen.

Liv-Kristin Korssjøen

Studentparlamentet HiOA, leder

■ 308 100 kr i året

Stian Skaalbones

Studentparlamentet UiO, leder

■ 237 400 kr i året

Simen Tallaksen

Universitas, redaktør

■ 191 565 kr i året

Karl Kristian Kirchhoff

Studentersamfundet, formann

■ 0 kr i året

Fredrik Refsnes

SiO, styreleder

■ 300 000 kr i året

Kim Kantardjiev

NSO, leder

■ 256 600 kr i året

Magnus Nystrand

Velferdstinget, leder

■ 237 400 kr i året

Jo Grunde Straume Gudbrands

Radio Nova, redaktør

■ 165 000 kr i året

Studentene

Lånekassen

■ 90 800 kr i året

Frp stuper mot «sperregrensen»

Hvis studentene hadde fått bestemme, ville Frp knapt fått representanter inn på Stortinget. 22. juli og det siste årets skandaler får skylden.

POLITIKK

tekst: Eirik Omvik og Kristian Wikborg Wiese

foto: Skjalg Bøhmer Vold

Fremskrittspartiets oppslutning blant studenter faller kraftig i en fersk meningsmåling utført for Universitas og Norsk studentorganisasjon. I november i fjor fikk partiet 9,1 prosent. Nå er oppslutningen nærmere halvert til beskjedne 4,9 prosent.

Mindre opptatt av innvandring

Storingsrepresentant og forskningspolitisk talsmann for Frp, Tord Lien, er ikke overrasket over resultatet. Han tror deler av års-

aken ligger i de mange skandalene som har rystet partiet det siste året.

– Resultatet stemmer overens med tendensene vi ser på andre meningsmålinger og er en konsekvens av at vi har blitt nødt til å håndtere saker som ikke angår politikken vår.

Lien tror også 22. juli har betydning for det dårlige resultatet.

– Jeg tror flere i årets lokalvalg gikk over til de store og etablerte partiene som Høyre og Arbeiderpartiet, i tillegg til at debattklimaet gjorde det vanskeligere for oss å snakke om vår helhetlige politikk.

Noe av forklaringen ligger ifølge Lien også i hva slags poli-

tiske spørsmål som interesserer studenter.

– Jeg tror studenter flest er mindre opptatt av utfordringer knyttet til integrering enn den øvrige befolkningen.

Kan det tenkes at Frp snakker for mye om innvandring på bekostning av andre saker?

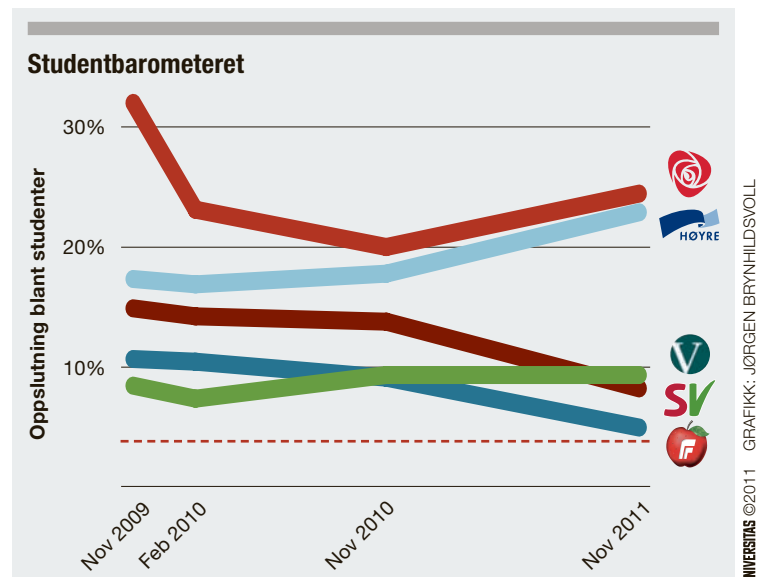
– Jeg vet ikke om det har vært for mye snakk om innvandring. Men som også Siv Jensen har sagt, er det blitt brukt enkelte ord og uttrykk som burde vært usagt.

Lien har inntrykk av at det finnes mange kritiske røster til Frp innen akademia.

– Mange har fortalt meg om professorer som bruker tid i forelesninger på å snakke nedsettende om Frp. Jeg har imidlertid stor tro på at studenter makter å være kritiske og sette seg inn i vår helhetlige politikk.

– Snakker for lite om skole

Leder av Fremskrittspartiets ungdom (Fpu), Ove Vanebo, tror årsaken til motgangen er sammensatt.

– Vi kan ikke bare skyld på at det har vært et vanskelig år med mange skandaler. Vi har en tydelig politikk når det gjelder kriminalitet, skatter og innvandring, men det er også andre saker som fortjener å komme frem. Personlig mener jeg vi snakker for lite om skole og for mye om innvandring.

Vanebo mener Frp kan bli flinkere til å nå ut med også andre deler av politikken.

– Vi har et budskap som i stor grad appellerer til folk som starter med to tomme hender og bygger seg opp en bedrift. Vår skatte- og avgiftspolitikkk vil imidlertid også lønne seg for folk med høy-

ere utdanning, men det har vi ikke vært gode nok til å formidle.

Hvorfor finnes det for eksempel ikke et lokallag for Fpu på Blindern?

– Vi har tidligere hatt lokallag på Blindern i tillegg til noen på utdanningsinstitusjonene i Bergen og Stavanger. Men vi fant ut at det ble altfor mye dobbeltarbeid, fordi folk satt både i Fpu og i studentforeningen, og kom derfor frem til at vi vil få flere unge velgere hvis vi satser alt på Fpu.

22.juli-effekten

En som ikke er overrasket over Frps fall er valgforsker og professor ved NTNU Anders Todal Jensen.

– Frps problemer er sammensatte. Mye av det skyldes at de kom dårlig fra finanskrisen i 2008 og 2009, noe som preget valget i 2009. Mange som forlot Frp, stemte nok

på Høyre, som fremsto som et trygt parti i den økonomiske politikken, sier Jensen.

Jensen tror at høyrevelgere tidligere har stemt Frp for å tvinge frem

Han trekker i likhet med Lien og Vanebo frem at partiet har vært rammet av flere skandaler.

– De har ikke klart å komme i en offensiv posisjon og ikke klart å hente seg inn etter det siste årets skandaler. Det rammer partiorganisasjonen.

Jensen mener også at 22. juli gjorde årets valgkamp veldig vanskelig for Frp. De personene som hadde markert seg mest aggressivt i innvandringspolitikken ble skjøvet ut i kulissene, og det ble vanskeligere for Frp å drive innvandringspolitikk som sak i valgkampen.

– Faren for å bli sammenliknet med Anders Behring Breivik var stor. Partiets motstandere kunne for eksempel sammenlikne manifestet til Breivik med uttalelser fra kjente Frp-politikere.

universitas@universitas.no

et samarbeid mellom de to.

– Da Solberg åpnet for regjeringssamarbeid mellom Høyre og Frp, kunne de igjen stemme Høyre. Valgundersøkelsene viser imidlertid at Frp og Høyre har motsatt oppslutning i forhold til utdanningsnivå.

«Mange har fortalt meg om professorer som bruker tid i forelesninger på å snakke nedsettende om Frp.»

Tord Lien, utdanningspolitisk talsmann i Frp

Gir for lite: Samferdselsbyråd, Ola Elvestuen, har gått inn for et budsjett som kan gi Ruter et saftig underskudd.

Mangler 70 millioner

Derfor kan kollektivprisene øke i 2012.

KOLLEKTIV-TRANSPORT

tekst: Lars Thorvaldsen

foto: Skjalg Böhmer Vold

Universitas skrev nylig at Ruter beregner å gå med 162 millioner kroner i underskudd i 2012. Årsaken er budsjettforslaget som det gamle byrådet la frem i begynnelsen av november. Med dette budsjettet ble det anslått at prisen på studentkortet ville øke med rundt 115 kroner.

Nå har de borgelige partiene, Høyre, Krf, Venstre og Frp, blitt enige om et budsjettforslag for de neste tre årene. Her foreslår de å gi ytterligere 97 millioner til Ruter. Nærmere 60 millioner av disse pengene er øremerket nattbusstilbudet. Dermed mangler Ruter fortsatt 65 millioner kroner for å opprettholde dagens tilbud. Derfor kan månedskortene bli dyrere i 2012.

– Jeg forstår det godt dersom studenter blir overrasket og skuffet, sier Abdullah Alsabeeh, Arbeiderpartiets fraksjonsleder i Samferdsels- og miljøkomiteen, til Universitas.

– Det er skuffende at byrådet og spesielt Venstre går inn for dette. Det viser at de ikke prioriterer kollektivtransport. Dette vil ramme tilbudet og prisene, også på studentbillettene, sier han.

Tror ikke på endring

Oslos ferske samferdselsbyråd, Ola Elvestuen, har tidligere lovet at kollektivprisene ikke vil øke. Nå ser det altså ut til at han må bryte dette løftet.

Prisene kan imidlertid ikke øke med mer enn 3,3 prosent totalt, fortalte Elvestuen til Ditt Oslo i forrige uke. Han signaliserer også et prisløft over hele linja.

– Det vil jo være uklokt å øke månedskortprisen mye, og sette ned prisen på enkeltbilletter, sier Elvestuen.

Budsjettet skal endelig vedtas først i desember. Alsabeeh i Arbeiderpartiet har liten tro på at noe vil endres da.

– Vi har fremmet et alternativt budsjett sammen med SV der vi har lagt inn de 65 millionene som Ruter trenger, i tillegg til noen ekstra millioner for å styrke tilbudet. Vi inviterer alle til å støtte dette, men sannsynligheten er stor for at Byrådet går imot, sier han.

Vurderer konkurranseutsetting

I avtalen mellom de fire borgerlige partiene ligger det også et forslag om at byrådet skal drøfte fremtidig drift og eventuell konkurranseutsetting av kollektivtrafikken i Oslo. Elvestuen vil imidlertid ikke ta stilling til en eventuell privatisering av kollektivtrafikken i fremtiden.

– Vi skal nå bare legge fram et forslag om å se på fordelene og ulem-

pene ved konkurranseutsetting, sier Elvestuen til Ditt Oslo.

Venstres gruppeleder i bystyret, Toril Berge, sier imidlertid at Venstre aldri har gått imot en slik privatisering.

– Venstre har lovet å alltid se på alle sidene av en sak. Vi har aldri gått imot privatiseringer, sier hun.

– Vi skal gå gjennom dette, og se på ting helt nede på det planet om hvem som skal drive reklamen for oss.

Ruter setter prisen

Informasjonssjef i Ruter, Gry Isberg, bekrefter overfor Ditt Oslo at Ruter vil mangle nærmere 70 millioner kroner i 2012 dersom forslaget går igjennom.

Hun ønsker imidlertid ikke å kommentere budsjettet før det blir vedtatt.

Det er Ruter selv som er ansvarlige for prissettingen. Derfor er det foreløpig uklart hvilke utslag underskuddet eventuelt vil gi.

lars.thorvaldsen@universitas.no

Annonsepriser 2012

TILLEGG	PRIS
Farge per annonse	1.575,-
Nyhetside	800,-
Kulturside	600,-

NETTANNONSER	BREDDE	HØYDE	PRIS/UKE
Toppbanner	768px	150px	2.625,-
Stolpe	172px	500px	2.625,-
Knapp	180px	150px	550,-

Utgivelsesplan 2012

Opphold på grunn av påske

Sommerferie

MODULKART

e-post:
geir.dorp@universitas.no

Solgte varer til seg selv

En faglig ansatt ved UMB brukte skolens penger til å handle varer for 154 000 kroner av eget selskap.

ØKONOMI

tekst: Simen Tallaksen

Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) får hard medfart i Riksrevisjonens årlige gransking som ble lagt frem for Stortinget forrige tirsdag.

Revisjonen kommer med flere merknader til UMBs økonomiske styring, og konstaterer flere brudd på lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Bruddene omfatter utgåtte avtaler, kjøp av konsulenttjenester uten konkurranse, samt mangelfull dokumentasjon for om lag halvparten av skolens anskaffelser.

Totalt skal disse avvikene dreie seg om kjøp for «betydelige millionbeløp».

Handlet av eget selskap

UMB får også skarp kritikk for at en faglig ansatt ved et av skolens institutter bestilte tjenester fra et selskap hvor personen selv er deleier. Kjøp for 154 000 kroner ble godkjent av instituttets ledelse – uten skriftlig avtale eller annen dokumentasjon for handelen.

Kontroller avslører at skolen var selskaps største kunde, og Riksrevisjonen konkluderer med at «UMBs praksis er i strid med gjeldende regelverk samt universitetets egne rutiner.»

– Vi ser veldig alvorlig på dette, og det er helt uholdbart med slike anmerkninger. Vi disponerer store midler fra samfunnet, og det er vårt ansvar å gjøre dette på en god og ryddig måte, sier rektor Hans Fredrik Hoen ved UMB, som nå lover opprydding.

UMB har nå tatt kontakt med Universitetet i Oslo (UiO) som

skal holde kurs for ansatte med økonomiansvar.

– Vi har satt i gang et omfattende program for å heve kompetansen til medarbeidere med budsjettmyndighet. Vi vil styrke vår interne kontroll, og vi har fått god hjelp fra UiO til å gjennomføre kurs.

Bot og bedring: Rektor Hans Fredrik Hoen lover at skolen skal rydde opp.

Ingen konsekvenser

Saken følges nå opp internt, men skolen har ikke politianmeldt forholdet.

– Dette er et brudd på våre interne regler, og et forhold som vi følger opp internt og med personen det gjelder. Personen jobber fremdeles hos oss, men ettersom dette er en personalsak, ønsker jeg ikke å kommentere ytterligere, sier Hoen.

Seniorrådgiver Erlend Pedersen i Klagenemda for offentlige anskaffelser forteller at en slik sak ikke får strafferettslige kon-

Får hard medfart: Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) i Ås kritiseres av Riksrevisjonen for økonomisk rot.
FOTO: RUNE GUSTAVSEN, UMB

sekvenser.

– Dette er ikke et lovbrudd som kan føre til en straffesak, men det kan være i strid med kravet om konkurranse, og det er et regelbrudd dersom man ikke har ført anskaffelsesprotokoll for et beløp over 100 000 kroner, sier Pedersen.

– Hvilke sanksjoner finnes mot

slike regelbrudd?

– Dersom anskaffelsen hadde oversteget 500 000 kroner, kan man pålegges å betale et administrativt overtredelsesgebyr. Men siden dette er snakk om et mindre beløp, finnes det ingen direkte sanksjoner.

simen.tallaksen@universitas.no

Airport Express Train **Flytoget** ✈️

Verdens raskeste flytog gir deg korte drømmer

Studenter reiser for halv pris.
Gjelder ungdom t.o.m. 20 år og studenter fra 21 t.o.m. 31 år, mot fremvisning av gyldig legitimasjon.

debattredaktør: **Magnus Lysberg**
magnus.lysberg@universitas.no 943 66 089

Kronikk: **3500 tegn**

Leserinlegg: **maks 2000 tegn**

Replikk: **800 tegn**

Sendes til: **universitas@universitas.no**

Frist: **mandag klokka 10**

Legg ved portrettfoto. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

DEBATT

NETTDEBATT

Si din mening på universitas.no

DE TÅLMODIGE

«Kanskje akademika heller burde konsentrere seg om å sende meg pensumboka jeg kjøpte og BETALTE for over 6 uker siden... Ikke svarer de på henvendelser heller.

Tålmodig

«Akademika sucks. Det elendige servicenivået er omvendt proporsjonal med arrogansen som er en konsekvens av den monopolistiske markedsdominansen. Prisnivået er surrealistisk, og «rabattene» og «salgskampanjene» en grotesk hån. I tillegg slår det nye klassesamfunnet inn i rabatteringspolitikken: «overklassen» (professorer og andre ansatte) får automatisk 20–25 pst rabatt på alt de kjøper. «Underklassen» (studentene) betaler full pris. Make no mistake: Akademika ler hele veien til banken.

Sucker

Hentet fra debatten til kultursaken «Imperium Akademika»

VIDSYNET

«Det er flere fag en statsvitenskap som hadde hatt godt av litt offentlige debatter om hva vi er og hvor vi er på vei. Men tror du bommer litt på forslaget ditt om en «supermaster». Først kritiserer du statsvitenskap for å havne mellom to stoler (altså at spissing er

tal

Det er litt underlig at de går for endring av eksamensform snarere enn endring av innhold.

Øyvind N. Wedøe

Hentet fra debatten til kultursaken «Bokstavkarakterer til besvær»

«Akademika sucks. Det elendige servicenivået er omvendt proporsjonal med arrogansen som er en konsekvens av den monopolistiske markedsdominansen.»

Sucker

LESERNES MELDINGER

Send sms til 994 49 834

«Gjør som julebukken i Gävle! Sett opp et webkamera på Frederikkeplassen så vi kan vedde på om juletreet overlever jula i år!

Rudolf

«Kvinner som ikke løfter og strammer seg og sånn, ja, de er hurper.

Anonym

«Dere kan da virkelig finne bedre barter ved UiO enn pøbelbartarmeen dere bretter ut?

BarskBart

«Kvinner som ikke guler seg, er sjusker.

Medde-Marid

«Takk, Universitas, for at jeg sklei av stolen som resultat av Jo Røislien-bilde og overskriften «Skitten matematikk». Bra start på uka!

Estetikeren

«Følgende finansprodukter, som har vist seg boble- og vekstskapende, forbyes: Aksjekreditter, kredittkort, leasing og alle lån og kreditter med over 50% belåning. Vi beklager all lidelse og usikkerhet produktene har skapt. Utarbeidelse av overgangsregler delegeres Kredittilsynet

Det kgl. finansdepartementet

«Kjære Blindernstudenter. Jusstudentene har ankommet. Det nytter ikke komme dassende kl 11 og forvente lesesalplass lenger.

Mvh Marte Kirkerud

Din melding her.

Red.

Forvirring blant mammutvokterne?

STATSVITENSKAP

Camilla Fjellvang, masterstudent i statsvitenskap ved UiO og Sigrun Stigen Holter, masterstudent i internasjonale relasjoner ved UMB/NUPI.

Masterstudentene i statsvitenskap Sterri, Rasmussen, Stoltenberg og Wig viser i sitt svar på vårt innlegg «Mammut til besvær» at deres kunnskap om faget Internasjonale relasjoner (IR) ikke holder mål. Det er synd at Sterri med flere bruker spalteplass på intetsigende retoriske poenger uten å fremme saklige motargumenter. Hvor ble det av debatten?

«Det er synd at Sterri med flere bruker spalteplass på intetsigende retoriske poenger uten å fremme saklige motargumenter.»

Vi savner et bredere fagtilbud og sterkere ekspertise innenfor studiet internasjonal politikk på Institutt for statsvitenskap (ISV). At internasjonale relasjoner handler om mer enn det som tilbys ved dagens ISV innser man ved å lese de mest anerkjente tidsskriftene innen IR, som for eksempel *International Studies Quarterly*, *European Journal of International Relations* og *International Organization*.

Vi mener på ingen måte, slik Sterri med flere påstår, «at internasjonale relasjoner ikke kan studeres på en tilfredsstillende måte innenfor statsvitenskapens rammer». Som vi skrev sist, mener vi tvert imot at statsvitenskapelige teorier

og verktøy er svært nyttige i analyser av internasjonale relasjoner. Vi har heller aldri hatt til hensikt å kritisere ISV sin kompetanse på metode. Metodekompetansen er utmerket, og gir et godt grunnlag for analyser av det internasjonale. Men selv om du kan studere krig med samme kvantitative metoder som brukes til å forstå hjerteinfarkt, vil analysen kun gi svar på deler av helheten. En statsviter, økonom, antropolog eller jurist gir *ulike* analyser av krig, og det er av stor verdi for selve studieobjektet. En total avvisning av dette står fortsatt ubegrunnet.

ISV har allerede innsett at noen fagfelt fortjener særlig fokus gjennom spesialiserte studieprogram; de tverrfaglige bachelorgradene i internasjonale og europeiske studier, samt mastergraden i freds- og konfliktstudier viser potensialet for utvikling av ekspertise på IR. Det er synd at Sterri med flere ser ut til å ignorere det faktum at flere dyktige studenter ser seg nødt til å studere IR utenfor UiO etter endt bachelor. Dette er et tap for videre utvikling av et akademisk miljø for studier av det internasjonale på Norges ledende universitet. Hvorfor skal vi ikke sammenlikne oss med anerkjente universiteter? Skal ikke UiO «søke etter stjernene»?

Gjennom at nye generasjoner utfordrer framfor å forsvare det bestående, sikrer vi stadig relevant kunnskap. Det er de tilpasningsdyktige ideene som overlever vitenskapens evolusjonære prosess, ikke de ideene som reproducerer det bestående.

Avsluttende replikk

STATSVITENSKAP

Aksel Braanen Sterri, Tore Wig, Emil Aas Stoltenberg og Magnus Rasmussen, masterstudenter i statsvitenskap ved UiO.

Fjellvang og Holter beskylder oss for å komme med «intetsigende retoriske poenger» framfor å «fremme saklige motargumenter» i debatten om masterprogram på Institutt for statsvitenskap (ISV). Det er en merkelig påstand all den tid de ser ut til å ha akseptert våre viktigste poenger.

Innleggsforfatterne har nå beveget seg bort fra argumentasjonen i sitt forrige innlegg. ISV ble her fremstilt som vitenskapsteoretisk sneversynt og det ble etterspurt såkalt tverrfaglig teori og metode. Nå som Fjellvang og Holter har gått vekk fra denne mer tvilsomme, men grunnleggende kritikken, er debatten redusert til et spørsmål om hva som er den mest hensiktsmessige bruken av ISVs begrensede midler.

Det påstås «at internasjonale relasjoner handler om mer enn det som tilbys ved dagens ISV» og at ulike innfallsvinkler gir bedre forståelse. Dette er trivielt sant, men i beste fall et argument for å ansette flere med nødvendig kompetanse og ikke et argument for å opprette en ny master.

I innlegget trekker Fjellvang og Holter frem en rekke tidsskrifter som eksempler på at IR bør utsjaltes som en egen retning. Da er det paradoksalt at redaksjonene og bidragsyterne til IO, ISQ,

og EJIR stort sett er utdannet statsvitere. Disse tidsskriftene er også eksempler på at statsvitere med kompetanse fra f.eks. komparativ politikk kommer med nye perspektiver på et felt som har vært preget av eksperter

«Det er ikke åpenbart at man bør nedprioritere de andre delene av statsvitenskapen for å kunne tilby kommende NUPI-spirer en utdanning i hovedstaden.»

på internasjonale relasjoner. Det er ikke gitt på forhånd at egne IR-mastere vil føre til mer eller mindre silotenkning.

Det vi ender med å måtte svare på er om studenter ved ISV er tjent med at studiet av internasjonale relasjoner skal prioriteres på bekostning av andre felt statsvitere er interessert i. Kanskje bør det ansettes nye folk med IR-kompetanse, men det er ikke åpenbart at man bør nedprioritere de andre delene av statsvitenskapen for å kunne tilby kommende NUPI-spirer en utdanning i hovedstaden.

En bønn til Imperium Akademika

AKADEMIKA

Knut Ulsrud, studentrepresentant i UiO-styret.

Universitas skriver i forrige uke om hvordan Akademika fortsetter å utvide sin virksomhet. På Universitetet i Oslo er det tydelig at Akademika har monopol på pensum, med fravær av andre bokhandlere og høye priser. Dette legitimeres gjerne med at det er studentenes bokhandel, vi eier den gjennom SiO. Overskuddet går dermed til studentvelferd.

Samtidig finnes et slags bruktmarked i form av «bøker til salgs»-lapper og kjøp og salg mellom venner. Det finnes ingen oversikt over hvor man eventuelt finner en person som har akkurat de bøkene man trenger. Dermed blir de fleste tvunget til å kjøpe nye bøker på Akademika.

«Har man først monopol må man ta ansvar for at prisene ikke blir urimelig høye.»

Har man eksempelvis faget Internasjonal politikk må man punge ut med omtrent 1850 kroner. Det er et stort potensielt marked for bruktbøker, og som studentenes bokhandel er nettopp Akademika en naturlig aktør til å organisere dette.

To løsninger er nærliggende – en nettløsning og en butikk-utsalgsløsning. For et eksempel

på butikkutsalgsløsningen kan vi se til Norli. De har et system der de kjøper inn brukte bøker til en lav pris, for så å selge dem igjen med fortjeneste, gjerne priset etter kvaliteten på boka. Da kunne man hatt et hjørne i for eksempel Akademika Blindern, med en elektronisk oversikt over brukte bøker til salgs.

Amazon er et godt eksempel på hvordan man kan bruke en nettløsning. De tilbyr både nye og brukte bøker i samme nettbutikk, med pris etter kvalitet på de brukte bøkene. Her kunne enten Akademika stå for alle transaksjonene, eller man kunne la folk registrere seg for å selge egne bøker til andre, mot at Akademika får en andel. De to løsningene er også enkle å kombinere.

Mange studenter handler allerede på Amazon fremfor Akademika, ettersom prisene er merkbart lavere på førstnevnte. Med en bruktbokløsning på nett ville man kunnet få studentene som handler på Amazon til å benytte seg av Akademika i stedet, og dermed øke inntekten og studentvelferden. Har man først monopol må man ta ansvar for at prisene ikke blir urimelig høye.

For sikkerhets skyld

TERRORBEREDSKAP

Karl Kristian Kirchhoff, formann i Det norske studentsamfund

I september i år satt jeg i et møte med Teknisk avdeling ved Universitetet i Oslo. Det norske studentsamfund disponerer bygningen Chateau Neuf – betongklossen på Majorstuen som UiO eier – og hvert semester er vi pålagt å gjennomgå rutiner, diskutere byggeprosjekter og annet driftsrelatert som Teknisk avdeling bekymrer seg for. Men i dette møtet dukket plutselig et nytt punkt opp på møteplanen. På slutten av møtet ble vi forespurt om vi hadde utarbeidet våre beredskapsplaner. Svaret var at vi selvfølgelig har planer for brann, vanlige uhell og generell evakuering, men det var ikke der skoene tryk-

«I de fleste tilfeller tror jeg en sprø person kan finne på vannvittig mye mer ondskap enn det ti vise kan utrede.»

ket. Kunstpausen før spørsmålet var lang. Hva om noen tar frem en granat, eller utløser brannalar- men for så å skyte folk på parkerings- plassen? Jeg ble litt sjokkert over at noen hadde sittet og tenkt ut disse scenariene, men klarte samtidig å hoste frem at vi nok i det tilfelle ville ringe politiet. Ikke godt nok, det burde foreligge en beredskapsplan. Dette var visstnok et krav fra høyere hold, det krevdes fra Departementet. Og ved ettertanke, ikke bare fra dem. Også hos politikerene generelt har interessen for beredskap økt betraktelig, og ikke minst i pressen, som hver uke etter at sjokket la seg har fyrt løs med beredskapsspørsmål. I begynnelsen ganske rimelig. Burde PST ha plukket opp signaler fra høyreekstreme miljøer, hvorfor var ikke politihelikopteret i bruk?

Men etter hvert som de intuitive bekymringene finner

svar eller sendes til utredning, presser de mer fantasifulle spekulasjonene seg frem. Fantese det ikke en egen beredskapsplan for Utøya, når skal vi sensurere avisdebatten og hvordan kunne justisministeren ikke se at dette kom?

Det finnes definitivt mange områder hvor man bør forberede seg, men når man begynner å bevege seg inn i de mer ekstreme fremtidsscenariene, er det betimelig å spørre om forberedelsene like mye kan være en ulempe. Jeg tror for eksempel ikke det hjelper spesielt om vi lager beredskapsplaner for skytescenarier på Det norske studentsamfund, utover å ringe politiet og normal evakuering. Noe mer komplisert ville uansett ikke blitt etterfulgt i en så kaotisk og skremmende situasjon.

Og hvordan skal man egentlig forutse det umulige? I de fleste tilfeller tror jeg en sprø person kan finne på vannvittig mye mer ondskap enn det ti vise kan utrede. Og da tar vi forbehold for at utrederne faktisk er vise. Om man ikke er redd for konsekvensene finnes det ingen grenser for hva en syk fantasi kan komme på. Så hvordan bør vår reaksjon være? Å begynne å planlegge livet etter mønsteret til en gal mann må i alle tilfelle være den dårligste måten å møte verden og hverdagen.

Vårt svar var å arrangere den første integreringsdebatten etter den 22. juli og å invitere Mullah Krekar til samtale om politisk islam. Begge tilfeller var det ikke nødvendig med mer vakter enn på vanlige arrangementer, og å melde fra til politiet. For den viktigste beredskapen vi har er at folk lærer mer, interesserer seg mer og forstår mer, slik at de ikke vil følge norske politikere og norsk pressekorps sitt handlingsmønster når det umulige skjer. Å berede seg til falsk trygghet er en utrolig dum måte å utnytte ressurser på, og total sikkerhet er paradoksalt nok kun mulig i totalitære samfunn.

Vi har fortsatt ikke noen beredskapsplaner på Studentsamfundet mot galningers verk utover det sunn fornuft og naturlige foranstaltninger skulle tilsi. Og jeg er veldig glad for å leve i et samfund der det er tilfellet.

Uvitenhet om AIDS

AIDS

Ingrid Hoff, på vegne av Medisinernes seksualopplysning (MSO), Medisinstudentenes Humanitæraksjon (MedHum) og Norsk medisinstudentforening (Nmf).

1. desember er verdens AIDS-dag i 2011. Etter så mange år og medisinske fremskritt – burde vi ikke som årets parole sier ha kommet til et «veiskille»?

I 2011, etter 30 år med HIV og stadig bedre behandling, skulle man tro at fordommer og stigmatisering var så godt som utryddet. Slik er det dessverre ikke. Fremdeles er det slik at 1 av 8 av nordmenn tror at man kan smittes ved å dele glass med en HIV-positiv, og 1 av 3 ville ikke latt en HIV-positiv sitte barnevakt for barnet deres (tall fra 2008).

«Trodde du at kunnskapsløsheten først og fremst satt hos eldre mennesker med gammeldagse holdninger?»

mange HIV-positive i hverdagen. Trodde du at kunnskapsløsheten først og fremst satt hos eldre mennesker med gammeldagse holdninger? Tro om igjen. Manglende kunnskap og foreldede holdninger er også utbredt blant yngre.

Som om ikke dette var nok, så er norsk ungdom i tillegg på bunn i kondombruk i Europa. Kun 21 prosent oppgir at de ved siste samleie brukte kondom. Igjen slår dette ut i 1 av 20 unge under 25 år til enhver tid har klamydia,

HIV er i dag ikke lenger en dødsdom, men en kronisk sykdom man kan leve godt og lenge med. Stigmatisering hemmer imidlertid

og dermed risikerer vansker med å få barn senere i livet. Heteroseksuell HIV-smitte i Norge har dessuten aldri vært høyere enn i 2010.

Man kan lett undres over om norsk ungdom har nok kunnskap om seksuell helse generelt, og HIV spesielt. Vi ønsker en større bevissthet rundt HIV-problematikken – for å begrense antall nysmittede, men også for å endre foreldede misforståelser og oppfatninger i samfunnet slik at HIV-positive kan leve normalt og uten ekstrabelastningen i form av diskriminering og stigma.

MSO, Nmf og MedHum står den 1. desember sammen på Fredrikkeplassen og Domus Medica for å spre kunnskap om de ulike aspektene ved HIV, med bl.a. quiz, konkurranser og svar på spørsmål. Føler du for å ta en pause fra eksamenslesing med god samvittighet, er disse altså stedene å gå i morgen.

Gode avtaler for deg som er student

Som studentmedlem i et LO-forbund vil du få tilgang til produkter og tjenester som vil gi deg en tryggere studietid. Vi har blant annet en egen studentforsikring til en gunstig pris. Denne og mange flere fordeler finner du på lofavør.no/ung

mellom
FAG

UNIVERSITAS' FEATUREMAGASIN

FOTO: KULTURHISTORISK MUSEUM

Da Kristiania skulle bli hovedstad, ville akademikerne ha et zoologisk museum. Så de sendte en student fra Hakadal verden rundt for å skyte alt som rørte på seg.

NYE JAKTMARKER

*Norge kjemper for sin selvstendighet.
Som en del av dette jager en student fra
Hakadal flodhester på den andre siden
av kloden i nasjonsbyggingens tjeneste.*

DOKUMENTAR

tekst: Vegard Røneid Erikstad foto: Sébastien Dahl

PÅ JAKT FOR NORGE

«Vannet lukket seg over det store hodet, og jeg sto nettopp i ferd med å reise meg, da jeg tilfeldigvis kom til å se litt til siden. Der lå en 6 fots krokodille så nær meg, at jeg bokstavelig talt et øyeblikk var i tvil om jeg ikke ville nå den med børsen. Ganske sakte, tomme for tomme, vred jeg børsen til jeg fikk sikte, og sendte kulen gjennom krokodillens hode, så hjerne og benstumper sprutet langt ut over floden. Så sprang jeg ned, grep den i halen og bev den over hodet på Buckley, som hylte høyt i overraskelse over slikt hastverksarbeid.»

Året er 1893. Norge er i union med Sverige. Enda skal det gå over ti år før Norge får sin selvstendighet. Men sterke krefter i det norske politiske og kulturelle liv jobber hardt og målrettet på flere områder for å sette Norge på verdenskartet. En av dem er Jørgen Young. Advokaten og finansmannen gir penger til en rekke berømte nordmenn, deriblant Edvard Munch, Fridtjof Nansen og Roald Amundsen. Men det er ikke bare etablerte navn som nyter godt av Youngs formue. To barndomsvenner fra den lille skogsbygda Hakadal i Nittedal er denne vinteren klare for sitt livs reise. På oppdrag fra staten

og Zoologisk museum drar de til Sør-Afrika og Australia, der de skal skyte flest mulig dyr og sende dem hjem til Kristiania.

«Der satt jeg og røkte og så på blodbekken, som bred og rød skar seg gjennom mudderet og blandet seg med flodens vann. Ingen oversivilisert vemsel ved blod kom over mitt sinn. Jeg satt med villmannens likegyldighet og så på blodet, som jeg ville sett på en annen bekk, og lyttet til sildringen, som forekom meg ganske sval i den kvelende sol.»

Robert Collett, sønn av Camilla Collett, hadde i 1885 blitt professor i zoologi ved Det Kongelige Frederiks Universitet i Kristiania. På 1890-tallet jobber han iherdig med å ruste opp byens zoologiske museum som snart skal flytte inn i nye lokaler på Tøyen.

Men samlingen mangler for mye til å være en hovedstad verdig. Særlig er det en stor mangel på dyr fra tropiske strøk, spesielt Afrika og Australia. Noe må gjøres.

Young og Collett bestemmer seg for å sende en ekspedisjon som skal samle inn dyr til museet. Spørsmålet de stiller seg er hvem som vil ta et slikt oppdrag? Personen finner Collett blant sine egne studenter.

Petter Bockman, zoolog ved Naturhisto-

«Ganske sakte, tomme for tomme, vred jeg børsen til jeg fikk sikte, og sendte kulen gjennom krokodillens hode, så hjerne og benstumper sprutet langt ut over floden.»

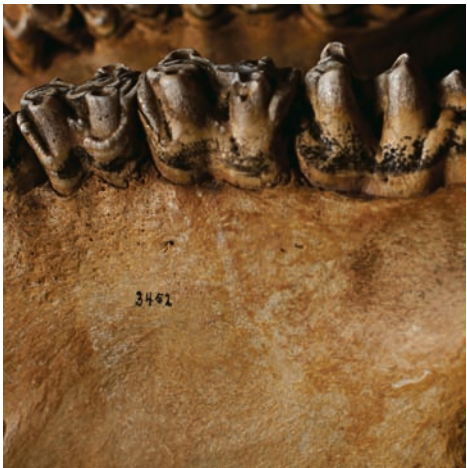
risk museum i Oslo, forteller til Universitas at Collett mest sannsynlig sto overfor et enkelt valg.

– Blant studentene på labben fantes det en som skilte seg ut, en som kunne finne på å dra på en sånn tur, og det var Knut Dahl, forteller Bockman.

– Dahl var den gærne fyren som skøyt på alt han så i naturen. Men det var på ingen måte en tur uten risiko. Det var mulig å dø av alt fra malaria til skipbrudd, eller å bli drept av røvere.

Den da 22 år gamle Dahl hadde vokst opp i Hakadal utenfor Kristiania, der faren var forvalter. Han ble tidlig vant med livet i naturen, og var en dreven jeger. Med seg på ekspedisjonen tar han barndomsvennen Ingel Olsen Holm. Sammen skal de tilbringe de neste tre årene i områder der knapt noen hvit mann har satt sin fot.

I begynnelsen av mai 1893 ankommer Dahl og Holm Durban i Sør-Afrika. Planen er å reise innover i landet, til Zululand og Natal. Etter å ha sikret seg nødvendige jakttillatelser på fredede dyr, forlater de Durban. Første mål for turen er byen Enchowe, som ligger på

HIPPOPOTAMUS AMPHIBIUS: Mr.Green og Knut Dahl viser stolt fram sin to tonn tunge flodhest. I dag ligger kraniet bortgjemt i et lager på Økern i Oslo, med store kulehull etter Dahls rifle. Flodhesten regnes som det farligste pattedyret i verden.

FOTO: KULTURHISTORISK MUSEUM

CROCODYLUS JOHNSTONI: Dahl «tyndet bestanden en del» av denne ferskvanns-krokodillen. Ved å tømme dyret for innvoller og kjøtt kunne de sende halvannet tonn med sammenbrettede krokodiller hjem. Slik ligger mange av dem den dag i dag.

grensen til Zululand. Landskapet på veien dit er preget av store farmer og plantaser, uten altfor spennende dyreliv, men det hindrer ikke Dahl i å bruke rifla. «Det var meg ikke så meget om å gjøre å komme fort fram, og likte jeg en lokalitets utseende, slo jeg leir og skjøt for min samling hva der kunne by seg.»

Tiden i Sør-Afrika er de unge nordmenns første møte med afrikanere. Dahls førsteinntrykk av dem er ikke veldig positivt. Han mener de er late, og tror de helst vil leve et sorgfritt liv i sine landsbyer. Dersom de overvinner «sin gjennom årtusener nedarvete ulyst til arbeid» jobber de noen år for den hvite mann og tjener nok penger til å kjøpe kveg. «...for kveget kjøper han så en kvinne, som for fremtiden vil dyrke hans jord og føde hans barn. Ti stykker kveg! Så lite skal det til, for at en afrikaners livslykke er lagt til rette for ham.»

Vel fremme i sivilisasjonens siste utpost, Enchowe, benytter Dahl og Holm anledningen til å proviantere for ferden videre. De tar kun med det aller nødvendigste, og stoler på at de skal kunne leve av dyrene de feller underveis. I tillegg til maismel, sukker, te og kaffe består provianten av «tobaksblader i stort forråd, som skulle anvendes til tusk og gaver.

Zoologisk museum i Oslo

- En del av Naturhistorisk museum på Tøyen, som huser Universitetet i Oslos naturhistoriske samlinger.
- Ble 2.september døpt om til Robert Colletts hus i anledning UiOs 200-årsdag.
- Har holdt til på Tøyen siden bygget ble ferdigstilt i 1908, og åpnet for publikum i 1910.
- Samlingene var før det en del av Naturalmuseet, som holdt til i ulike lokaler i Oslo fra 1813.
- Har dyr fra hele verden utstilt, og en sal over to etasjer som viser norsk dyreliv.

kilde: <http://www.nhm.uio.no/>

Litt sjenever fant jeg det også rådelig å ta med.»

Fra Enchowe-plataets dype skoger og treløse topper begir reisefølget seg lenger inn i villmarka. Landskapet forandrer seg brått. Omkring dem, så langt øyet kan se, strekker lavlandets uendelige bølgeformede heier seg. Nettene er bitende kalde, mens på dagen finnes ingen skygger for den stekende sola. I horisonten blåner det indiske hav. Dag for dag nærmer de seg Umovozoli-elvas utløp, der de har hørt at det finnes flodhest.

«Uten å ha opplevd lignende kan man ikke gjøre seg noen forestilling om hvilken virkning det gjør første gang å stå ansikt til ansikt med sporet av et av verdens ubyrer. Jeg kjente meg liten, ynkelig liten; i mine ledsageres ansikter sto frykten skrevet, og mitt eget hjerte banket i spenning. Da lod det fra sjøen utenfor et dypt, snøftende gulp. (...) Jeg hadde betraktet den etter europeisk vis som et klosset, ubehjelpelig dyr, som neppe kunne unngå oss, når vi først var i kast med den. Nå så jeg at det var verdens stolteste vilt som dukket opp fnysende som en veldig hingst med krummet bals og tindrende øyne og manke av skinnende vann. Det var virkelig flodhesten.»

De første forsøkene på å drepe flodhesten bærer ikke frukter. Men etter flere turer i

små kanoer, lykkes de endelig.

«Atter gjorde den et angrep, matt, med blodet sprøytende ut av de store nesebor, og atter braket kulene gjennom det tykke hode, inntil det sank for alltid.»

Samme kveld feirer jegerne fangsten sammen med de innfødte. Flodhesten, som Dahl anslår til å veie over to tonn, gir nok mat til hele landsbyen ved St. Lucia Bay. I motsetning til de innfødte zuluene som spiser alt av innvoller, holder Dahl og Holm seg til kokte flodhestlabber: «en rett som er meget velsmakende og for øvrig nærmest kan sammenlignes med alminnelig syltelabb, bare mange ganger større.» Til festen tar zuluene med seg sitt øl, i store mengder, og det blir et reallt fylleslag. For når en zulu først byr på sitt eget hjemmebryggede øl, da blir det et «dundrende drikkelag».

Knut Dahl og Ingel Holm blir værende i Sør-Afrika i enda noen måneder etter flodhestjakta. De samler inn alle slags typer dyr, men klarer verken å ta løve eller neshorn. Fangsten sendes fortløpende til nærmeste havneby, og videre derfra til Kristiana.

Det er Holm som står for prepa-

MUSEUMSMAT: Mellom forbrenningsanlegget på Brobekk og Sinsenkryss har disse dyrene endelig fått sitt eget sted å være. Pressa sammen i hyller støter dyrearter fra alle verdens hjørner på hverandre for første gang.

reringen av dyrene underveis. Han tømmer dyret for kjøtt og innvoller, og tar vare på bein og skinn, som han behandler med ulike konserveringsmidler. De tilbringer jula 1893 i Durban, før de setter kursen mot Australia, ekspedisjonens egentlige mål.

Etter 45 dagers reise over de indiske hav når Dahl og Holm Adelaide i Sør-Australia. Videre går ferden via Melbourne og Sydney før de ender opp i Port Darwin, på nordkysten. Herfra drar de videre inn i Arnhemland til Uniya misjonsstasjon ved Daly river. Med denne basen utforsker Dahl og Holm de omliggende områdene. Store deler av jakten foregår sammen med lokale aboriginerstammer, som gjør hva som helst for en neve tobakksblader. Dahl er fascinert både av dyrelivet og urfolket i Australia. «Liksom Australias isolasjon har bevart en dyreverden av overordentlig primitivitet og elde, slik har den også bevart en av de mest primitive menneskeraser vi kjenner. Blant nålevende folkeslag finnes det neppe sidestykker.»

I Kristiania begynner samtidig samlingene av dyr sakte men sikkert å ankomme Zoologisk museum. Professor Collett skriver i universitetets årsberetning: «Af de ved den Dahl'ske ekspedition motagne pattedyr er i aarets løb bleven udstoppet og opstillet diverse antiloper, zebraen og den store flodbest. Preparasjonen af den sidsnævnte beskjæftiget 2 preparanter og i hjælpepreparant i flere maander.»

Omfanget av Dahl og Holms arbeid ble seinere helt avgjørende for Zoologisk museum, mener Petter Bockmann.

– Det Dahl samlet inn i Afrika og Australia ble helt sentralt for oppbyggingen av samlingen vi har på Zoologisk museum. Gjennom dem fikk vi rikholdige tropiske samlinger, som jo ethvert naturhistorisk

«Vi var nå så gamle i dette livet at vi ikke lenger følte savnet at de behageligheter som sivilisasjonen hadde lært oss.»

1, 3 & 5) PETROGALE CONCINNA: Et utall buskkenguruer oppholder seg i dag på Zoologisk museums loft. Enten utstoppa (5), sammenbretta (1) eller fylt med 100 år gammelt australsk gress (3).

► **2) PTEROPUS GOULDII:** Denne «flygehunden» kan få et vingspenn på 1,5 meter. 2. september 1894 ble Dahl så lei av lukta og bråket de lagde at han skjøt noen av dem.

4) EQUUS BURCHELLI: To zebraer, den ene skutt av Dahl, er pakket inn i plast og klare for nye utstillinger.

museum med respekt for seg selv må ha, sier han.

I lange og sammenhengende perioder bor Dahl og Holm på sandbanker eller under eukalyptustrær langt ute i den australske villmarka. Foruten noen få omstreifende aboriginere møter de ingen mennesker. De jakter alle slags dyr, men særlig kenguruer og krokodiller av ulike typer.

Etter å ha jaktet på ferskvannskrokodillen, *Crocodylus johnstoni*, og «tyndet bestanden en del» velger de å dra lenger ut mot havet for å finne de store krokodillene. I flere dager veksler Dahl og Holm på å jakte saltvannskrokodillen *Crocodylus Porosus*, med aboriginen Buckley. Den kan bli opptil seks meter lang. Omgitt av krokodiller på alle kanter drar de nedover elvene i en spinkel båt hult ut av en restamme. Til stadighet må de bruke revolveren til å holde glefsende og innpåsletne krokodiller unna.

«Oftest tok vi dem på elvebanker, hvor vi kunne krype ganske langt nær. Så nær hendte det at jeg krøp innpå at jeg i det siste avgjørende øyeblikk var i tvil, om jeg kunne få riflen opp mellom meg og dyret. Jeg husker dens grønne øyne, som så glassent på meg over riflens korn og forvant i røken fra skuddet.»

Etter å ha levd i villmarka i flere år begynner Dahl å føle seg hjemme blant krokodiller og urinnvånere. «Våre sorger var få, og våre gleder var små og ikke mange. Villmannen hadde begynt å dominere i oss. Vi var nå så gamle i dette livet at vi ikke lenger følte savnet at de behageligheter som sivilisasjonen hadde lært oss.» Livet som villmenn tærer på kroppene til Dahl og Holm. Begge pådrar seg malaria, og blir seneliggende i lengre perioder. Likevel fortset-

ter de å samle inn nye arter så lenge helsa tillater det.

På slutten av oppholdet i Australia kommer regntiden, og de bestemmer seg for å dra hjem. Gradvis nærmer de seg sivilisasjonen og skipet som vil føre dem tilbake til Norge. *Neste dag spiste jeg en stekt pungggrevling til frokost. Det var det siste villmannsmåltid jeg holdt. (...) En ukes tid etter sto vi på dekket av «Saladdin» som dampet ut av bukten og sto nordover langs landet, nordover og hjemover.»*

Den 4. mai 1896 er Knut Dahl og Ingel Olsen Holm tilbake i Kristiania. I løpet av de siste tre årene har de samlet inn flere hundre typer pattedyr, over tusen fugler, store mengder krypdyr, amfibier og fisk, og andre virvelløse dyr. De har totalt sendt halvannet tonn krokodilleskinn og -bein tilbake til Kristiania.

I dag finnes Dahls samlinger på Zoologisk museum på Tøyen i Oslo. Noe kan sees på utstilling, annet ligger i skap på museets nedstøvede loft, mens resten står i et lager på Økern.

Dahl ble siden kjent for sin forskning på fisk, spesielt laks og ørret, og bar med seg villmarksinteressen resten av livet.

– Dahl var typen som på en tilstelning ville møte opp i nikkers og friluftsklær, mens resten kom i kjole og hvitt, forteller Bockmann.

– Og gjennom hele livet var han meget opptatt av at hans barn og barnebarn skulle kunne klare seg i naturen uten mange hjelpemidler. Det eneste som burde kjøpes i butikk var, skotøy, ammunisjon og brennevin.

Kilder: Afrikanske jakter, Knut Dahl (1944), Blant Australias ville, Knut Dahl (1942), Norsk biografisk leksikon, Eventyreren og krokodillene ved verdens ende, Petter Bockmann (2009)

universitas@universitas.no

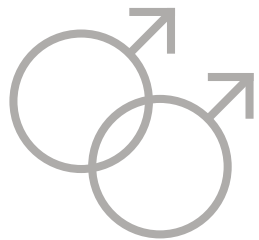
▲ 2

► 3

◀ 4

▼ 5

Homofile minoritetsstudenter tør ikke være åpne om legningen sin. Hvorfor må de gjemme seg?

HEMMELIG FORELSKET

REPORTASJE

tekst: **Tia Karlsen** foto: **Skjalg Bøhmer Vold**

Det er først i slutten av tenårene, på t-banen på vei til skolen, at det begynner å gå opp for ham. Mens vennene ivrig diskuterer hvem av jentene på fortauet som har de fineste puppene, innser norskpakistanske «Imaan» at han har tankene festet et annet sted. Nemlig ved guttene som går ved siden av dem.

– Jeg visste det var noe jeg ikke burde føle, og var fryktelig skamfull, forteller han.

– Håpet var at det skulle gå over dersom jeg ba nok og prøvde å tenke på noe annet.

Det hjelper lite. Imaan synker ned i vonde tanker, og utvikler etter hvert en alvorlig depresjon.

– Foreldrene mine så at jeg gråt og var lei meg, men skjønnte ikke hva som var galt, forteller han.

En dag, når Imaan nærmer seg midten av tyveårene, begynner situasjonen å tilspisse seg. Foreldrene maser om giftemål, og ber ham komme til en beslutning. Han får en tenkeperiode på to-tre måneder.

I en del innvandremiljøer er det å si at man praktiserer homofili like ille som å innrømme drap. En ting er å være homo, en annen ting er å si at man er stolt av det, sier Magne Richardsen.

Richardsen er aktivist i Skeiv verden, en organisasjon som jobber for å støtte homofile med innvandrerbakgrunn.

– Mange kommer til oss og er helt fortvilet. De fleste har ikke turt å søke støtte andre steder før, og begynner seg i en veldig

låst situasjon, forteller Susanne Øvergaard, generalsekretær i organisasjonen.

Da Skeiv verden ble stiftet i 2004, tok det hele to år før man i det hele tatt klarte å finne en homofil person med innvandrerbakgrunn.

– Det er noe for seg selv å være homofil med innvandrerbakgrunn. Det krever tilleggsforståelse for oss som jobber med det, sier Øvergaard.

De forteller om åpenlys trakassering og nærmest organisert motstand mot homofile ved enkelte skoler med høy innvandrerandel. Spesielt sterke har represaliene vært fra de muslimske miljøene.

– Det virker som om hva slags holdning du har til homofile nærmest blir en lakmestest på hvor god muslim du er, sier Richardsen.

Da Universitas skulle finne en homofil student med innvandrerbakgrunn, regnet vi med at det ville være en overkommelig oppgave. Anonyme intervjuobjekter burde i hvert fall kunne oppdrives. For dersom noen først er åpne, helt eller delvis, bør de vel være å finne i de mest liberale, opplyste kretser? Vi tok en ringerunde blant studentforeningene.

– Nei, jeg kjenner faktisk ikke noen altså. Men jeg kan høre litt rundt?

To dager senere.

– Beklager, men jeg har ikke funnet noen. Det er litt rart det her altså, men det sier kanskje noe om hvor tabubelagt teamet er.

Slik lød majoriteten av tilbakemeldingene fra foreninger for studenter med innvandrerbakgrunn. Imøtekommende, men til syvende og sist til liten hjelp. Én studentforeningsleder nektet å kommentere spørsmålet og ba oss i stedet fylle ut et skjema på foreningens hjemmeside. En annen sa «ingen kommentar», og la på.

Blant ni studentforeninger var det bare én som kjente noen.

– Han tør ikke å stille opp, selv ikke anonymt, var svaret vi fikk til slutt.

Heller ikke lederne i de henholdsvis nedlagte og nyoppstartede skeive studentfore-

«Homofili er ikke noen trussel, verken for muslimer eller andre folk.»

«Imaan», student ved UiO.

UFORANDRET: Aktivist Magne Richardsen og generalsekretær i Skeiv verden, Susanne Øvergaard, arbeider med å sette situasjonen til homofile med innvandrerbakgrunn på dagsorden. – Flere ting har blitt gjort fra politikernes side, men jeg har fortsatt til gode å se noe særlig forbedring av disse menneskenes livssituasjon, sier Øvergaard.

«Det finnes en del dobbeltmoral blant ellers velintegreerte muslimer.»

Magne Richardsen, aktivist i Skeiv verden.

ningene ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Universitetet i Oslo (UiO) kunne bidra til å forhindre at dette ble et «Finn Willy» for viderekomne.

Etter flere titalls telefonsamtaler og felles-mailer, får vi endelig tak i en som vil fortelle sin historie. «Imaan» kaller han seg.

Imaan tar ikke lenger t-banen til skolen, men til universitetet. Han er i midten av tyveårene, student ved UiO, og er i dag delvis åpen om sin legning. Han kan si han er homofil overfor venner og enkelte andre, men ser dem nøye an før han eventuelt velger å fortelle. At hemmeligheten hans skal komme ut i det pakistanske miljøet, er nemlig en umulighet.

– Blir det kjent at jeg er homofil, blir jeg og familien utstøtt av slekta og det pakistanske samfunnet. Jeg vil at familien min skal være lykkelig, og velger derfor å trå forsiktig, sier han.

Det er et par år siden han fortalte det nå. Da moren mistet tålmodigheten og krevde et svar, fortalte han det rett ut. Han kom aldri til å gifte seg med en jente, og han kom aldri til å bli forelsket i en heller.

– Mamma gråt veldig. Hun var lei seg for at hun ikke skulle få barnebarn, og for at jeg skulle ende opp ensom. Du kommer ikke til å få mat, sa hun. Jeg sa slapp av mamma, jeg skal lære meg å lage mat.

I følge Imaan er dette en indirekte måte å

komme ut av skapet på.

– I Pakistan er det å si at man ikke vil gifte seg så å si det samme som å si at man er homofil, sier han.

Han er likevel usikker på hva foreldrene tenker om ham og hans legning, og hva de egentlig vet om homofili. Han vet at faren er klar over avgjørelsen hans, men de har aldri diskutert det. Det er et ikke-tema i familien.

Blant de ytterst få som valgte den direkte metoden for å komme ut, er den norsksomaliske forfatteren Amal Aden. Etter å ha jobbet med en bok om homofili og innvandrerungdom og sett omfanget av deres problemer, valgte hun i august i år å stå fram i mediene som lesbisk.

– Jeg visste jo at jeg ville få reaksjoner, sier Aden.

– Men jeg har også fått svært mange positive tilbakemeldinger, også fra folk med innvandrerbakgrunn.

Likevel er truslene og de negative tilbakemeldingene flere nå enn da hun i 2009 publiserte boka «Se oss: bekymringsmelding fra en ung norsksomalisk kvinne» der hun rettet skarp kritikk mot norsksomaliske miljøer.

Problemet er nok mest utbredt i muslimske land, men også i mange kristne, afrikanske land er det svært vanskelige kår for homofile. Så dette handler veldig mye om kultur, og ikke først og fremst om religion, sier hun.

– *Hvorfor tror du det er så vanskelig å komme ut, selv blant unge i universitetsmiljøer?*

– Det hjelper ikke å være integrert når det gjelder denne typen problematikk. Til det er temaet altfor tabubelagt, sier hun.

Magne Richardsen i Skeiv verden tror at homofobi blant studenter bidrar til den manglende åpenheten.

– Det finnes en del dobbeltmoral blant ellers velintegreerte muslimer, sier han.

– Man opererer med én holdning overfor muslimske venner og bekjente, og har en annen holdning overfor venner og bekjente med norsk bakgrunn, sier han.

Susanne Øvergaard tror dessuten at de som har oppfylt familiens ønsker kan ha mer å tape på å utfordre tradisjonell kultur. De har større fallhøyde, rett og slett.

– Min erfaring er at det dessverre er de mest integrerte og såkalt vellykkede som slår hardest ned på homofile familiemedlemmer, sier hun.

Imaan forteller at han vurderer sine medstudenter nøye i sosiale situasjoner.

– Jeg kjenner en del studenter med min bakgrunn, og for meg virker det nesten som om de har blitt mer konservative av å begynne på Universitetet. Jeg har ikke akkurat sett noe bevis på at de blir mer opplyste, eller mer liberale av å studere, sier han.

De homofiles kamp for likeverd er langt fra vunnet i Norge, men kan likevel sies ►►

HALVVEIS UT AV SKAPET: Etter flere vanskelige år, er studenten «Imaan» nå delvis åpent homofil. – Endelig klarer jeg å sette pris på små ting, som for eksempel at det er tjue grader og sol ute. Man har ikke overskudd til den slags når man går på gata og skjuler seg for andres blikk, sier han.

Presisering

Denne artikkelen inneholder et par forenklinger. Ordet innvandrersikter her som regel til en person som har bakgrunn fra en kultur som i større grad er intolerant overfor homofile personer. For enkelthetens skyld har også lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (lhbt-personer), noe misvisende blitt omtalt under betegnelsen homofile.

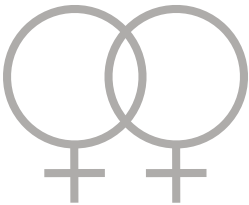
VOI VOI: Oslo fagottkor, «Norges lekreste kor», har antakelig et større antall åpne homofile medlemmer enn det finnes åpne homofile med innvandrerbakgrunn i Norge.

«Kampen for åpenhet blant homofile med innvandrerbakgrunn vil være en av de største frigjøringskampene vi vil se i det norske samfunnet fremover.»

Audun Lysbakken, barne-, likestillings- og inkluderingsminister.

EPLESJAMPIS: Stemningen sto i taket under lhbt-senterets åpningsseremoni på Nasjonalgalleriet. Situasjonen for homofile med innvandrerbakgrunn er imidlertid ikke noe å juble for foreløpig. – Vi må støtte de som våger å være synlige, og dette er en oppgave for myndighetene, sier barne- likestillings- og inkluderingsminister Audun Lysbakken.

å ha kommet et stykke på vei for de med helnorsk bakgrunn. Kontrasten mellom disse og homofile med innvandrerbakgrunn, blir ekstra tydelig en novembermorgen på Nasjonalgalleriet i Oslo.

– «Voi voi! Høyt oppi fjellet, hører du den hilsen fra meg».

Det er en gledens dag når verdens andre kunnskapssenter for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, lhbt-senteret, skal åpnes. Ett dusin sølvstruper fra Oslo fagottkor, «Norges lekreste kor», synger ut i en sakral versjon av Nora Brockstedts udødelige Grand Prix-hit, mens publikum nipper til rosa eplemost. Barne- likestillings- og inkluderingsminister Audun Lysbakken smiler, og rikstranse Esben Esther Pirelli tramper takten.

Men ikke alle kan være med på moroa. Publikum er med et par, muligens sør-amerikanske unntak, blendahvitt, og antakelig er det flere medlemmer i fagottkoret enn det er åpne homofile med innvandrerbakgrunn i Norge.

Hva vil Lysbakken gjøre med det?

– **Vi vet at** dette er et stort problem, og har gjort mye for å motarbeide det, sier han.

Lysbakken nevner blant annet statsstøtten til Skeiv verden som kom for første gang i år, samt at informasjon om homofili nylig har blitt en del av opplæringsprogrammet til nyankomne innvandrere.

– Kampen for åpenhet blant homofile med innvandrerbakgrunn vil være en av de største frigjøringskampene vi vil se i det norske samfunnet fremover, spår han.

– Så lenge homo fortsatt er et av de vanligste skjellsordene i norsk skole, har vi fortsatt et godt stykke igjen.

Men skal vi virkelig få bukt med problemet, må det en holdningsendring til, mener han.

– Og det er det begrenset hva politiske tiltak kan gjøre noe med.

Amal Aden tror åpenhet er en viktig del av løsningen.

– Jeg har ikke noen fasit på hva som må gjøres, men vi må tørre å ta opp temaet oftere. Jeg hører sjelden at det tas opp i debatter eller andre steder, sier hun.

Aden tror at stillheten skyldes uvitenhet så vel som misforstått toleranse.

– Myndighetene vil helst ikke provosere minoritetene ved å legge for mye press på et så sensitivt tema.

Imaan mener at informasjon rettet mot foreldregenerasjonen, kan være et godt tiltak for å øke aksepten.

– Jeg tror ikke foreldrene mine kan noe særlig om homofili. For eksempel vet de neppe at homofili sannsynligvis er medfødt hos en viss prosent av befolkningen, sier han.

– Man burde få temaet mer inn i skolen, og helst være klar over at homofili eksisterer allerede i barnehagealder.

Også jevnaldrende kunne hatt godt av litt mer kunnskap om temaet, synes han.

– Når jeg sier at jeg er homofil, tenker folk automatisk at jeg kun har sex med gutter. Det tenker man jo ikke om heterofile. Man antar at heterofile er forelsket og glad i hverandre, sier Imaan.

Homofili har eksistert i all evighet, og kommer til å fortsette å eksistere i all evighet, sier han.

– Det er ikke noen trussel, verken for muslimer eller andre folk. Egentlig handler det jo bare om kjærlighet mellom to av samme kjønn.

Selv var han sammen med sin første kjæreste i fem år.

– Det hadde jo ikke gått dersom vi ikke var glade i hverandre, sier han.

Vigdis Hjorth har bestemt seg for å drikke lite, men ofte. Da kan hun holde det gående i flere år framover. Hun har nemlig sjekka levra.

SKADESKUTT HJORTH

PORTRETET

tekst: Nordis Tennes foto: Ketil Blom

– **Jeg bruker** alltid å være først på slike arrangementer, de tør ikke slippe til Vigdis Hjorth for seint, sier Vigdis Hjorth.

Mens køen av kulturkjerringer blir lengre og lengre utenfor Rockefeller, sitter hun med en kald pils og forbereder seg til kveldens bokbad. Hun har allerede fortalt om gårsdagens strabaser opptil flere ganger. Hun og forfatterkollega Thorvald Steen var nemlig ute i Sandvika.

– Sist gang vi var på fylla endte det med at jeg brakk beinet. Denne gangen mistet jeg pengeboken, sier hun og ler.

Derfor har hun brukt hele dagen på å lete fram 28 kroner til bussen, hun kan jo ikke kjøre bil lengre.

Som eksmannen sa da hun hadde glemt å ta opp brekket på bilen og den endte i grøfta: Never a dull moment.

Tre dager tidligere i Sandvika. Vigdis kommer trillende på en hvit damesykkel med sekken full av vin og en bunke aviser under armen. Hun har akkurat kommet tilbake fra to måneder på reise og har ikke fått lest ett ord om

den nye Knausgårdboka. Først kjærlighetsferie med den nye flammen, forfatter og tidligere journalist Ivar Hippe, i Milano og Montenegro, så to uker alene i Kapp Verde. Planen er at vi skal sykle hjem til henne på Nesøya.

– Altså. *Må* dere komme hjem til meg? Det er så jævlig rotete der.

– Vi kan heller ta en øl på Fellini, sier Vigdis.

Fellini er stamstedet hennes. Det er her hun sitter sene kvelder og pønser ut neste roman, mens hun tar seg en øl eller to. Neste kvinne som skal forelske seg, rote det til og ende opp med å gå dypt i seg selv for å finne svaret på sin eksistens og alt annet. Hun slenger VIP-kortet på disken og bestiller en halvliter. Småprater med betjeningen, de lurar fælt på hvor hun har vært den siste tiden.

Vigdis debuterte i 1983 samme året som Jon Fosse. Fosse med *Raud Svart*. Vigdis med barneboka *Pelle-Ragnar i den gule gården*. Barnebøker gikk over til ungdomsbøker og voksenbøker.

Selv mener hun at hun skriver om typiske sentral- ►►

BADEMESTER: Vigdis tar over showet under bokbadet på Rockefeller. Vanlig sittestilling i Sandefjord fengsel er lett henslengt med fjernkontrollen, eller promillekontrollen, i hånda.

lyriske temaer. Havet, døden og kjærligheten. Og litt skog og sånt. Hun sammenligner sitt litterære prosjekt med det fysiske.

– Det skjer noe med kvinners kroppsspråk når de kommer i puberteten, de blir plutselig så ordentlige og opptatt av å se fine ut og...

– Da vi var små kunne vi skrike sånn...

Vigdis skriker.

– Men nå, nå skal vi helst ikke vise at vi reagerer. Jeg vil gjenvinne barndommens uforferdethet.

Hun reiser seg opp og tar en liten løpetur i lokalet for å vise hvordan man løper når man er ni år gammel og bare skal ned til kiosken en tur og kjøpe is.

– Jeg løper jo en del, ikke for å være slank, men fordi det er så deilig å være utslitt og jævlig sliten.

Frøydis Helle rømmer hjemmefra for å studere i Bergen. Dramatiker Ida Heier er utro med den ti år eldre litteraturprofessoren Arnold Busk, og ender opp med å svikte mann og barn for så å sitte igjen med ingen ting. Litteraturprofessor Louise har sex i en campingvogn med bilselgeren Truls. Hulda Kråkefjær drikker øl på brune puber, sliter med kjærligheten og havner lenger og lenger ut på skråplanet. Drama-lærer Hilde Bøe sliter med seg selv. Dramatiker Tordis sliter med alkohol og må sone 30 dager i Sandefjord fengsel for fyllekjøring. Siste boken er som de andre bøkene, løselig basert på virkeligheten.

En sen sommerdag i 2009. Vigdis har vært på sin daglige joggetur rundt Nesøya. Hun har masse champagne fra 50-årsdagen stående og har sin egen lille private fest i hagen. Hun er glad og full. Utpå kvelden får hun så innmari lyst på røyk. Så lyst at hun bare *må* ta taxi til butikken. Men hun finner ikke mobilen. Hun bruker nemlig å gjemme mobilen når hun drikker. Det er for å unngå å skrive teite meldinger i fylla. Det ligger et ukjent antall mobiltelefoner gjemt rundt omkring i huset. Så hun kjører til butikken. Det går helt fint til hun sneier speilet på en annen bil.

Rettsaken kommer og straffen blir en bot på 50 000 kroner, inndratt sertifikat og en dom på 30 dager i Sandefjord fengsel. Det svir å kjøre til butikken for å kjøpe røyk med 2,2 i promille.

– Den første tiden etterpå var helt forfer-

delig. Jeg var livredd for at pressen skulle få vite det.

Etter endt soning fulgte en mørk og selvdestruktiv periode. Å skrive om det var helt utenkelig.

– Jeg drakk mye, følte meg veldig utafør og var sammen med alt for mange menn.

En natt drømmer hun at hun finner en død elg i gangen. Hun tenker: «Nå, Vigdis, nå har det gått for langt, nå må du skjerpe deg. Nå må du få den elgen ut.»

– Men elgen er jo kjempetung! Den er skadet i foten, men jeg kan jo ikke ringe etter veterinær, det er jo så mye rot og så mange tomflasker i huset.

Så hun legger seg til å sove og bestemmer seg for å ta affære om noen timer. Når hun

synker ned i sofaen for å vise en typisk fengselsholdning, reiser seg og subber bortover, som om hun var på vei for å sy en vinhøne eller et zaloforkle. Eller kanskje noen lommetøfler.

– Vi snakket jo bare om hvilke andre flasker vi ville ha i det forkleet, sier hun og ler.

– *Hva var mest ufordrende for deg?*

– Det var det påtvungne samværet med andre og fraværet av intelligent utfordring. Jeg er vant til å være alene. Du må overta samtalen der inne, bli en del av dem. Hvis ikke blir man utstøtt. Du føler at du lyver så utrolig mye. Der inne var det mye rasisme og Frp-retorikk. Og det som er synd er jo at de ikke forstår at nettopp Frp er *for* strengere straffer. Man blir veldig oppgitt av sånt.

– Men jeg møtte også mange fine og fritt-talende damer der inne.

Allerede som ung jente på elleve år visste hun hva folk ville ha. Hun sendte inn leserbrev til aviser under pseudonym hvor hun diktet opp ulike dilemmaer.

«Jeg er 15 år og har en kjæreste som er 18 år. Han vil at vi skal ha samleie, jeg er i tvil», skrev hun.

– Det kom jo alltid med, ikke sant. Det har jo ingen ting med sannhet å gjøre, men jeg lærte to ting: Sannhet er irrelevant, hvis folk vil ha det så funker det. Det andre jeg lærte er at jeg ikke følte meg avvist selv om jeg fikk det i retur.

Vigdis har lang erfaring med å få gjennomgå for det hun skriver. I førsteklasse på barneskolen ble hun utvist for å ha skrevet stygge ord på dodøra. Med egen teatergruppe, redaktør for skoleavisa og et naturtalent når det kom til revyskuespill var hun underholdningssjefen blant barna i gata på Tåsen. En slags morsom diktator.

– *Er det sånn at revyspilleren tar over når VG ringer og spør om du blir kåt av å skrive?*

– Ja, på en måte. Jeg spiller jo veldig på det bildet de har laget av meg. Det er mange kvinnelige forfattere som er så utrolig alvorlige, de er redde for å være flørtete og virke overflatiske. De har kanskje blitt skremt av det som skjedde med meg.

– Det å være fjollete har vært min strategi når media har prøvd å gjøre meg til en forfatterhorebabe. Det var en forfatter som mente det engang, vi er venner nå altså. Men

Liveene våre er fulle

*Spaserer veloppdraget mot eggen
For å stå der og vippe
Ikke sluke, bare nippe
Fornekte at vi begge behøver fast grunn og klippe
Kontrollerte, beberskede, ikke krevende liste og trippe
Gjøres en eneste feil vil det glippe
Der glapp det
Der slapp det
Nesten befriende, nesten på nippet
Det blir ikke mer mellom Vigdis og Hippe.*

Dikt til Ivar Hippe fra Vigdis Hjorth

våkner og skal sette seg til å skrive, fremkal-
ler hun drømmen.

«Det ligger en skadet hjort i entreen».

Resultatet ble boka *Tredve dager i Sandefjord* som kom ut i høst.

– *Skriver du som terapi?*

– Nei. Hvis det å skrive var terapi ville jeg vært frisk. Det er jeg åpenbart ikke.

– Men når jeg skriver så tar jeg tilbake historien, jeg gjør den til min. Det gir en form for kontroll og lindring.

– *Du har skrevet om Tordis, hvordan opplevde du det?*

– Du blir veldig avkledd. Jeg følte at jeg mistet min hardt opparbeidede identitet. Jeg følte meg som en ny elev på skolen. Det var en tom tid. Men jeg var mye morsommere der inne enn det Tordis var.

Livet i fengsel var preget av tv-titting, røyking og uendelige timer på systua. Hun

VERY IMPORTANT PERSON: Vigdis Hjorth sitter ofte på

«Hvis det å skrive var terapi ville jeg vært frisk. Det er jeg åpenbart ikke.»

stampuben Fellini, hvor hun har VIP-kort, og tar seg en halvliter mens hun pønsker ut neste roman.

det var veldig nedlatende. Det er en smart strategi, men du må gjennomføre det på en ordentlig måte.

«**Vigdis blir** opphisset av å skrive», skreiv Dagbladet i 1985. Hun hadde gitt ut sin fjerde bok *Gjennom skogen* noen år før, en bok som handler om en ung jentes seksuelle oppvåkning. I 1992 kom *Fransk åpning* og Vigdis var for alvor stemplet som en erotisk forfatter. En anmelder oppfordret leserne til å heller «gå på Huk for å bli kåt». Forfatteren selv mente hun hadde skrevet en bok om smerte og at mannlig og kvinnelig seksualitet ikke kan møtes.

– Du klarer ikke redigere et mediebilde når det først har satt seg. Så da får man bare spille med. De skrev i VG for en stund tilbake at jeg aldri tar avgjørelser uten å drikke. Det er selvfølgelig ikke sant. Men det er en morsom ting å si.

– *Drikker du like mye som det framstår i media?*

– Ikke like mye som det folk tror. Men hele tilværelsen min er jo annerledes enn andres, jeg ser jo det. Jeg har tematisert det mye i bøkene mine. Men jeg drikker mindre og er roligere nå enn jeg var før. Det er færre kriser nå.

– *Så du lærte noe av måteholdskurset til Fanny Duckert?*

– Nei, jeg gjorde ikke det, men jeg har gått

inn for å drikke mer kontinentalt, det er ikke mye helgefylla. Jeg drikker hver dag, men jeg har hvite dager innimellom. Og så har jeg vært hos legen og tatt en leverprøve, og den var helt fin. Så om jeg drikker mindre og oftere, så kan jeg holde det gående ganske lenge uten å måtte slutte helt.

Nå har Vigdis fin lever, kjæreste og 12 ferdigskrevne sider av en ny roman. Historien om hvordan hun møtte Hippe, er en hel liten Hjorth-roman i seg selv.

– Det var på nettet.

– *Jaha?*

– Neida!

– Vi møttes på en audition til et nytt orgasmeprogram på NRK.

– *Du mener Trekant for voksne?*

– Ja. Hvordan få orgasme som middelaldrende etter overgangsalderen. Haha. Veldig fint program.

– *Tviler ikke.*

– Nei, jeg møtte han på en Klassekampen-fest, det er det beste sjekkestedet.

– I begynnelsen møttes vi én gang i måneden. Han trodde sikkert at jeg var en sånn som ikke vil bli oppvartet. I slike tilfeller blir jeg egentlig mindre og mindre interessert. Hva skal vi med dette? Skal vi møtes tre ganger i året?

En sen lørdagskveld ble de enige om å

være kjærester, eller hun trodde det hvertfall. Så hørte hun ikke noe fra ham på to uker.

– Så sitter jeg da på Litteraturhuset og får faen ikke noen melding fra han der jævla Hippe.

Hun drikker enda mer og idet en tidligere elsker går forbi går det en liten faen i henne. Hun sender en melding: «Hvis vi er kjærester så synes jeg du er litt for lite nærværende. Og jeg bare lur, her sitter jeg på litteraturhuset og her er også min unge elsker, skal jeg ta med meg han hjem eller?»

– Dagen etterpå var jeg så flau! Og det eneste som hjelper da, det er å skrive. Så jeg skreiv et dikt og sendte det til han. Så var han back on track. Skammen over at jeg hadde sendt den meldingen var helt uutholdelig, men det ble bedre av å skrive om det. Og noen ganger kan det faktisk virke i verden.

Ølen går inn, og ut på scena på Rockefeller går revystjerna Vigdis Hjorth. Hun kjører sitt vanlige løp. Bruker fem minutter på å svare på alle spørsmål. Synker ned i stolen for å vise den vanlige holdningen i fengsel. Forteller om vinhøner og zaloforkler. Hun veit hva hun skal si for å få publikum til å le. Hun veit hva de forventer, og gir dem det og enda litt til.

nordis.tennes@universitas.no

Vigdis Hjorth

■ Født: 19. juli 1959

■ Har cand.mag i idéhistorie, statsvitenskap og litteraturvitenskap.

■ Bor på Nesøya i Asker. Mor til tre barn.

■ Forfatter av 26 bøker for barn og voksne siden debuten i 1983.

■ Har blitt tildelt flere priser for sitt forfatterskap, siste er Gyldendalprisen for 2010.

UNIVERSITAS STORE JULEQUIZ

av: magasinredaksjonen

Juleevangeliet

- 1. Hvilken evangelist skal ha skrevet juleevangeliet?
- 2. Hvilken keiser krevde ifølge evangeliet at alle skulle skrives inn i manntall?
- 3. Hvor mange vismenn kom fra østlige land med gaver til Jesus ifølge Bibelen?
- 4. Og hvilke gaver hadde de med?
- 5. Hvilken hip hop-gruppe ga ut låta «Et juleevangelium» i 2005?

Julekalender

Fra hvilken tv-sendt julekalender er sitatet hentet?

- 1. «På julaften vil en gavesekk på en million kroner deles ut til vinnernissen.»
- 2. «Piss meg i øret!»
- 3. «Vi kan'ke gå inn før jeg har fortalt en indervits, vel?»
- 4. «Detta går bra aldri i verda.»
- 5. «Blåfar! Nå kan du lage blåtime, nå synger de i malmhulene.»

Julefilm

- 1. Hvor mange filmer er laget i *Alene hjemme*-serien?
- 2. Hvem spiller hovedrollen i *Reisen til julestjernen* (1976)?
- 3. Og hvem spiller terroristen Hans Gruber i *Die Hard* (1988)?
- 4. *Tre natter til Askepott* (1973) er en samproduksjon mellom hvilke to forhenværende land?
- 5. Hva heter den romantiske komedien som når sitt klimaks idet 11 år gamle Olivia Olson synger «All I Want for Christmas is You»?

Alternativ jul

- 1. Hva kalles den afroamerikanske kulturfesten som feires ved juletider?
- 2. Og hva heter jødernes julefeiring?
- 3. Når feirer den russisk-ortodokse kirke julaften?
- 4. Hva heter Lørenskog-mannen som i år gir seg etter 22 år med alternativ julefeiring for enslige?
- 5. Hva heter den alternative julefeiringen som markeres av Costanza-familien i tv-serien *Seinfeld*?

Julesanger

Fra hvilke julesanger er disse strofene hentet fra:

- 1. «Bare armod var å spore på de gamles julebord / all den julemat de eide var en muggen fleskesvor»
- 2. «Nå sitt far min stiv og støl / i morra er je nisse sjøl»
- 3. «You're a bum / you're a punk / you're an old slut on junk»
- 4. «Englene sang den / først for markens hyrder / skjønt fra sjel til sjel det lød»
- 5. «He can bo brown or greenish-brow / but if you eat fibre on Christmas eve he might come to your town»

Julekaker

- 1. Hvilke ingredienser, og hvor mye av hver, skal i følge «Pepperkakebakesangen» til for å bake pepperkaker?
- 2. Er julekake en av de syv tradisjonelle sortene?
- 3. Hvilken julekake brukes som et uttrykk for at man ikke har sluppet inn mål i en fotballkamp?
- 4. Ranger disse kakene etter kaloriinnhold per stykke, fra minst til mest: Sandkake, pepperkake, krumkake, delfiakake, smultring.
- 5. Hvilke er de syv sortene? (Ett poeng for hver riktige.)

Juling

- 1. Hva heter finanspolitikeren som fikk en på trynet etter å ha kalt Martin Schanke for en «feiging»?
- 2. Hvem var involvert i de berømte «slagene i Drammen» i 2003?
- 3. Hva heter sangen Rihanna skrev om episoden hvor hun fikk juling av sin daværende kjæreste, Chris Brown?
- 4. Hvem sitt øre tok Mike Tyson et jafs av i en berømt boksekamp i 1997?
- 5. Hvilke boksere braket sammen i den berømte kampen som ble omtalt som «The Rumble in the Jungle»?

Julenissen

- 1. Hvor ligger det internasjonale Sant Necklas Centre?
- 2. Hvem spiller hovedrollen i kultfilmen «Bad Santa» fra 2003?
- 3. Hva heter julenissen på islandsk?
- 4. Når ble ble den amerikanske julenissen (tjukkas med sjegg og rød drakt) introdusert?
- 5. Hvem står bak sangen «Nissen er en jævla kødd»?

Juleevangeliet
1. Lukas
2. Augustus
3. Uvst. Antallet spesifiseres ikke
4. Gull, røkelse og myrra
5. Klovner i kamp

Julekalender
1. Nissen på låven (2001)
2. The Julekalender (1994)
3. Jul i Tøyengata (2006)
4. Vazelina Hjulkalender (2006)
5. Jul på månetoppen (2002)

Julefilm
1. Fire
2. Hanne Krogh
3. Alan Rickman
4. Tsjekkoslovakia og Øst-Tyskland
5. Love Actually (2003)

Alternativ jul
1. Kwanzaa
2. Hanukka
3. 7. januar
4. Aslam Ahsan
5. Festivus

Julesanger
1. «Julekveld i skogen» - Rolf Just Nilsen
2. «Hem'att tøl jul» - Vazelina Bilopphuggers
3. «Fairytale of New York» - The Pogues
4. «Delling er jorden»
5. «Mr. Hankey the Christmas Poo» - South Park

Julekaker
1. Et kilo margarin, en kilo farn, en kilo hvetemel, en teskje
2. Nei
3. Smultring
4. Pepperkake (26 kcal), smultring (76 kcal), krumkake (92 kcal), sandkake (97 kcal), delfiakake (280 kcal)
5. Smultring, sandkake, sirupssnipp, berlinerkrans, goro, krumkake og fättigmann

Juling
1. Torgeir Micaelsen (Ap)
2. John Arne Riise og John Carew
3. «Pull the Trigger»
4. Evander Holyfield
5. Muhammed Ali og George Foreman

Julenissen
1. Rovaniemi i Finland
2. Billy Bob Thornton
3. Jolasveinn
4. 1823 (i diktet «A Visit from St.Nicholas», skrevet av Clement Clarke Moore)
5. Tom Mathisen og Herodes Falsk

Dette skjer på Det Norske Studentersamfund fram mot jul:

Den Homsete Mannen

Teater 30. Nov 19:00 Teaterscenen

**KP: EZRA FURMAN solo (US)
+ Supp. SYMFONIORKSTERN**

Konsert 1. Des 20:00 Klubbscenen

Blivende: Åpen Mikrofon

Forfatteraften 1. Des 20:00 BokCaféen

**Pungrock #7:
TOMBSTONES + RESONAUT**

Konsert 3. Des 21:00 Klubbscenen

The Tiger Lillies (UK)
Konsert 9. Des 20:00 Betong

Closely Observed Trains (Tidsbilde)

Film 13. Des 19:00 Lillesalen

**Og alt annet ukentlig kos...
Huset er åpent til 18. desember!**

DET NORSKE STUDENTERSAMFUND

www.studentsamfundet.no

akademika

kulturredaktør: **Mirjam Sorge Folkvord**
mirjamkf@universitas.no 478 51 790

featureredaktør: **Anders Fjellberg**
anders.fjellberg@universitas.no 993 67 068

KULTUR

Tjukk, glad og radikal

FORSKNING: Andelen overvektige jenter øker med alderen. Nå har forskere ved Universitetet i Oslo funnet en klar sammenheng mellom hvordan overvektige kvinner så på seg selv da de var i tjueårene, og den politiske interessen de hadde den gangen de var slanke tenåringer.

– I undersøkelsen ble tenåringene spurt hva de ville ha stemt på om de

hadde hatt stemmerett, sier førsteamanuensis ved Psykologisk institutt, Ingela Lundin Kvalem til universitetets nettsider.

Sammen med masterstudent Nina Finstad har Kvalem undersøkt hvorfor de overvektige jentene var mindre fornøyde med utseendet sitt og om det fantes noen muligheter til å vaksinere dem mot den negative

holdningen til seg selv.

– Jo mer høyreorienterte jentene var, desto mer hadde kroppsbildet endret seg i negativ retning. Den negative effekten var mindre hos dem som ville ha stemt rødt som unge, forteller Kvalem.

Joggebukksesyndrom

Den retro:

– Det er ikke tilfeldig at det er en LSK-hoodie, men ellers er dette antrekket lettere henslegt og det er ikke kult. Jeg går ikke for å finne drømmedama i dette, men det er helt perfekt å lese i.

– Føler du at joggebukse er sosialt akseptabelt?

– Ja, for høyskolen er ingen arbeidsplass, jeg ville aldri gått sånn på en jobb.

Lærerstudent (HiOA)

Den sporty:

– Dette er noe jeg bare har dratt på meg for å yte bedre når jeg leser. Antrekket består av en russegenser, joggings og penfield boblejakke.

– Føler du at joggebukse er sosialt akseptabelt?

– Ja, for det er ikke bare jeg som går sånn.

Sykepleierstudent ved diakonhøyskolen, på BI

Klassikeren:

– Det er bare så utrolig behagelig.

– Føler dere at joggebukse er sosialt akseptabelt?

– Ja, men man merker forskjell på ulike linjer her på høyskolen. På sykepleier er det ikke så akseptabelt.

Førskolelærerstuderenter (HiOA)

Eksamenstid = joggebuksetid. Men hvorfor det egentlig?

EKSAMENSTID

tekst: **Julie Nordby Egeland**

foto: **Ketil Blom**

Det er eksamensnovember på Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og en grå, grå vind blåser over plassen. Det yngler av studenter iført kombinasjonen grå joggebukse, uggs og boblis. Her er det ingenting som strammer, gnager, eller klistrer seg til kroppen. Her er det snakk om maksimal komfort. Eksamensmoten har tatt overhånd.

– Det er viktig at det ikke er noe som skjærer inn i huden når man skal lese så mye, sier førskolelær-

erstudent ved HiOA, Synnøve K Larsen (23), og drar i strikken for å vise oss akkurat hvor behagelig hun har det i sine grå bomullsjoggebukser.

– Ja, man kan være seg selv i joggebukse, konstanterer studievenninne Susanne Solhaug (24).

Kroppen som bærer av hodet

Er fysisk velbehag og styrking av essensiell identitet den eneste fruktbare forklaringen på joggebukksesyndromet?

Kanskje må det nettopp en forbrukerforsker til for å gi oss svaret. Etnolog Ingun Grimstad Klepp er forskningsleder ved SIFO med fo-

kusområde på klær og klesvaner, og mener en potensiell forklaring på joggebuksefenomenet ligger i den utvidede betydning av komfort.

– Utrykket «behagelig» er interessant fordi det har to dimensjoner, det psykiske og det fysiske. I en eksamenstid så konsentrerer man seg om andre ting enn om det sosiale og dermed blir den sosiale representasjonen av deg selv mindre viktig. Du kan si at kroppen kun blir en bærer av hodet, sier Klepp.

Terskelen senkes

Likefullt er ikke joggebukseas evne til å framkalle fysisk og psykisk

komfort det fullstendige svaret på trenden.

– Hvordan kan man forklare at det spesielt i eksamenstiden blir sosialt akseptabelt å bruke hjemmeklær ute blant folk?

– En forklaring kan være at studentene ikke er en del av yrkeslivet og at skolen ikke er en arbeidsplass, dermed blir fritidsklær, slik som hjemmeklær, lettere akseptabelt. Klepp mener en annen forklaring kan være at de sosiale kravene blir tonet ned i eksamenstiden nettopp fordi selve situasjonen er ikke-sosial.

– Sånn sett blir det akseptabelt at noe som tilhører «backstage» glir over i «frontstage», altså at klær

som er forbeholdt hjemmet også blir naturlig i offentligheten, fordi terskelen senkes, sier hun.

– Gikk du selv i koseklær i eksamensperioden da du selv var student?

– Jeg kan ikke huske det, men jeg husker den intense konsentrasjonen. Man må huske på at klesmarkedet og forbruket har forandret seg betraktelig, og at man i dag har langt flere klær enn for bare noen år siden. Man har klær til flere anledninger og da spesielt innen sport og fritid. Sånn sett kan man si at eksamensperioden også blir en bestemt anledning man kler seg til på en bestemt måte, sier Klepp.

kulturredaksjonen@universitas.no

FOTO: MIKOL

Sårbare: Høygravide delfiner er treige, tjukke og et lett bytte for sultne haier.

Treige delfiner på tjukka

RARE DYR: Havets mest populære pattedyr omtales stadig som elegant og grasiøst. Lite annet er kanskje å vente av en art med representanter som Flipper og Free Willy. Men det er altså ikke alltid slik. Ny delfin-forskning viser at gravide delfin-hunner på slutten av svangerskapet er så hemmet av tilstanden at de tilegner seg en helt ny svøm-

mestil som kan sammenliknes med den vraltende gangen til høygravide kvinner. Kanskje ikke så rart – forsker Shawn Noren fra University of California har kartlagt både svømmehastighet og bevegelser, og kan nå konkludere med at omkretsen på den gravide kroppen øker med 50 prosent og at topp svømmehastighet reduseres like mye. Ikke over-

raskende viser også undersøkelser, publisert i Journal of Biology, at de gravide delfinene er mer sårbare enn vanligvis. Når faren for å bli spist av hai, tatt av tunfiskgarn eller fisketråler er stor er disse derfor ekstra avhengige av flokken.

KOMMENTAR

Solveig Nygaard Langvad, journalist i Universitas

Uten bokstavkarakterer forsvinner studentenes ambisjoner.

Ex.fyll og ex.fakk

Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo (UiO) har nylig fremmet et forslag om å erstatte bokstavkarakterene på examen philosophicum og examen facultatum med karakterene bestått/ikke bestått. Studentpolitikerne tror endringen vil føre til at studentene prioriterer fagene i større grad, og ønsker på sikt å innføre endringen på flere emner på masternivå. Det er ingen god idé.

Å tro at sensuren bestått/ikke bestått vil engasjere studentene mer enn dagens bokstavkarakterer, er helt bak mål. Om forslaget blir gjennomført, vil studentene aldri trenge å ha ambisjoner om de høyeste karakterene på skalaen. Seminarer og forelesninger på Blindern er allerede svekket av middels motiverte studenter som vegrer seg for å delta i undervisningen, og som ikke engang møter opp med mindre det er krav om obligatorisk oppmøte på emnet.

Hvordan skal den trenden utvikle seg om studentene ikke har noen andre ambisjoner enn å bestå?

«Å tro at vurderingsformen bestått/ikke bestått vil engasjere studentene mer enn dagens bokstavkarakterer, er helt bak mål.»

Læringsmiljøet på UiO er allerede middelmådig. Skrekkscenariot er et universitet som ikke krever noe av oss. Møt opp når du vil, les det du orker, prøv å bestå. Det hører ikke hjemme i noe ledd av en god utdanning. Å kutte ut bokstavkarakterene gir ikke bedre studenter, det gir senere studenter.

Det er allerede vanlig å kun gi karakterene bestått/ikke bestått i flere profesjonsfag, og leder for studentparlamentet Stian

Skaalbones ser gjerne at det blir vanlig på flere fag på masternivå. Kanskje vurderingsformen fungerer godt på profesjonsstudier, hvor karakterpresset er høyt og kan reduseres gjennom denne sensurformen. Men ikke alle studieprogrammer er profesjonsrettede. Hvorfor skal noen ville ansette statsvitere og språkvitere som bare har bestått? Til mange jobber etterlyses det eksepsjonell teoretisk kompetanse innenfor et fagfelt, ikke bare nødvendige praktiske evner. Uten noen form for gradering, blir det vanskelig å skille ut de mest kvalifiserte søkerne.

Vitnemålet er universitetets bekreftelse på at studenten har fullført en utdanning. Karakterene er vurderingen av hvor godt hun gjorde det. Begge deler er temmelig relevant informasjon for fremtidige arbeidsgivere. Om alle vitnemålene i søknadsbunken uansett ser like ut, kan det være det samme om søkerne har UiO på CVen eller ikke.

Vi bør ikke fjerne karakterene, men heller gå i motsatt retning. Studentparlamentet må jobbe for at vi får grundige vurderinger i tillegg til bokstavkarakterene.

Parlamentet vil normalfordelingen til livs. «Systemet gir et feil bilde av det helhetlige kunnskapsgrunnlaget til studentene», sier Skaalbones i et intervju i forrige nummer av Universitas. Normalfordelingen har sine svakheter, men det er verre å ikke gi noe bilde av hva studentene kan i det hele tatt. Uten bokstavkarakter forsvinner studentenes ambisjoner, og vi står igjen med et fatigere universitet. Det er det ingen som kommer til å tjene på.

solvenl@universitas.no

Casual:

- Jeg vil oppfordre alle til å prøve joggebukse i eksamens-tiden. Det verste må være å ha på seg jeans.
- Føler du at joggebukse er sosialt akseptabelt.
- Ja, på fysikk er vi et flertall med joggebukser.

Fysikkstudent (UiO)

Kosebuksa:

- Når jeg skal sitte lenge trenger jeg noe som ikke klemmer, derfor velger jeg kosebukse.
- Føler du at kosebukse er sosialt akseptabelt?
- Ingen sminke og komfortable klær er greit så lenge det er eksamen.

Student ved Administrasjon og ledelse (UiO)

Moteekspertens tips:

FOTO: PRIVAT

Mote- og skjønnhetsansvarlig i magasinet MAG, Julie Kase, mener joggebukse bør beholdes hytta eller hjemmekos, men har likevel tips til deg som vil gå for den komfortable stilen i eksamensperioden.

– For det første må joggebuksa være av god kvalitet, og den må ikke være for slakk. Det kan være fint å ha en litt lang genser som dekker bak, slik at du ikke får den klassiske joggebukse-rumpa. Et annet tips er at man kan se i linningen og på stoffet at det er en joggebukse, slik vi har sett på catwalken, men at den samtidig har et finere snitt enn den klassiske 80-tallsjoggebuksen.

– Hva med tilbehør?

– For jenter kan det være fint med et par hverdagsboots med hæler for å løfte opp figuren. Uggs eller helt flate joggesko gjør deg ingen tjeneste. Det bør se fresht ut, helhetlig, når man først går for det komfortable.

– Og hva bør man unngå?

– Jeg vil absolutt fraråde pysj-aktige varianter og de med alt for mye farger når du skal ut på gata og i en sosial setting.

Mastergrad: Ida Aalen tror ikke Facebook er så farlig som mange skal ha det til.

Status: Oppdatert

Ida Aalen var lei av synserne, og tok saken i egne hender. Resultatet er en mastergrad om facebook og et knippe knuste myter.

MEDIER

tekst: Anja Naper

foto: Ketil Blom

Facebook har gått fra å ha flest unge brukere, til å favne om alle aldersgrupper. På verdensbasis har nettverket passert 600 millioner brukere. Hele 2,5 millioner av disse befinner seg i Norge. Meningene om fenomenet er mange, men lite forskning er gjort. Ida Aalen ville finne ut mer, og søkte seg inn på medievitenskap ved NTNU.

– Hvorfor skrev du om Facebook?

– Fordi det fantes så mange synsere. De kunne ta fakta helt ut av løse lufta eller generalisere over noe som hadde skjedd med én person. Jeg satt meg derfor ned med 200 forskningsartikler for å finne ut hva som var basert på myter og hva som var fakta. Kort sagt fant jeg ut at mange av synserne hadde en ubegrunnet stor frykt for sosiale medier. Facebook brukes i liten grad til selvpromotering, men skaper heller samhörighet kombinert med en god dose nysgjerrighet.

– Nesten fem år er gått siden hele landet meldte seg inn på Facebook. Blir ikke folk lei?

– Selv om vi begynner å synes Facebook er kjedelig, så kan vi ikke kvitte oss med det. Det forventes at man er der, og man går glipp av mye hvis man ikke er der.

– Hvem er vi på Facebook?

– Det finnes det ulike syn på. Innen psykologien sier man at du er den samme personen i virkeligheten som på «face». I humaniora mener man at Facebook er et idealisert deg. Facebook har dessuten fått mange brukere i alle alderssjikt. Det har gjort selvsensur utbredt. Man legger ikke ut de verste fyllebildene, når du vet at bestemora di ser dem. Statusoppdateringen din er kanskje rettet mot de 15 du går i klasse med, men skal være spiselig for alle.

– En kjapp test på Blinderns datasal, viser at omtrent halvparten av studentene sitter på Facebook. Blir vi dummere?

– Nei, men det er som med annen avhengighet. Det kan gå langt mellom høydepunktene, men så sjekker man det likevel. Kanskje skjer det noe morsomt på Facebook akkurat i dag. Det fungerer som en sporadisk belønning, og du vet aldri når den kommer.

– På 90-tallet trodde mange internett ville føre til mer deltakelse. I dag er det rosablogging og face er det mest vellykkede plattformene for digitalt samfunnsengasjement. Bryr folk seg mindre?

– Det har med å gjøre at å like noe på face, ikke nødvendigvis er en ytring i den journalistiske, høytidelige betydningen. Folk er der for å kose seg, ikke for å ta markante standpunkter.

– Det er jo mange som engasjerer seg i grupper som «for oss som nekter å kalle kræsypink for bestis bubbla».

– Ofte er disse gruppene startet av markedsavdelingene for de respektive produktene som kreves tilbake eller omdøpt. Det gjenspeiler ikke alltid

Ida Aalen

«Kort sagt fant jeg ut at mange av synserne hadde en ubegrunnet stor frykt for sosiale medier.»

hva folk engasjerer seg i.

– Likevel så vi demokratipotentialet det hadde nå i vinter?

– Ja, det fungerte samlende for dem som har det samme synet på Mubaraks regime. Likevel har betydningen av sosiale medier i Egypt blitt overdrevet. Der som opprørerne skulle møtes, var de heller nøye med å ikke skrive det på Facebook, slik at myndighetene ikke skulle finne dem.

– Når dør Facebook?

– Så integrert som Facebook er i dag, tipper jeg det vil vare hvert fall 20–30 år til.

kulturredaksjonen@universitas.no

Universite

Norske universiteter kommer dårlig ut på de største universitetsrangeringene. Vel fortjent, eller er det rangeringene det er noe i veien med?

OMDØMME

tekst: Hans J. Skjong

foto: Ketil Blom

Antall universitetsrangeringer har de siste årene eksplodert. En fersk rapport fra Den europeiske universitetsorganisasjonen (EO) har nå tatt for seg metodene til 13 rangeringer.

De fleste får kritikk for å være for éndimensjonale, og ikke fange opp alle funksjonene et universitet kan ha. I tillegg viser det seg at rangeringene favoriserer natur- og realfag over samfunnsfag og ingeniørfag. Humaniora blir omtrent neglisjert.

Vektlegger ulikt

De mest omtalte rangeringene måler blant annet siteringer per forsker, forholdstallet mellom undervisere og studenter og antall nobelprisvinnere. Tanken er at rangeringer kan gi studenter en bedre pekepinn på hvilke universiteter det er verdt å søke seg til, og gi universitetsledelser signal om hva de kan forbedre seg på.

To av de mest omtalte rangeringene er Times Higher Education Thomson Reuters (THE) og Shanghai-rangeringen. Generalsekretær i Universitets- og høyskolerådet, Ola Stave, ser åpenbare mangler ved begge.

– Shanghai-undersøkelsen har hovedvekt på nobelprisvinnere. I tillegg har den ikke noe skille mellom nobelprisvinnere, slik at en økonomi- og fysikknobelpris telles likt. På grunn av dette sier den ikke noe om profilen til et universitet. Den sier heller ikke noe om universiteters regionale forankring, sier han.

Han legger til at THE-rangeringen sier noe om omdømmet til institusjonene, men at det er en subjektiv vurdering av omdømme. Til tross for slike innvendinger har disse rangeringene stor tyngde.

USA på topp

Ikke overraskende dominerer amerikanske universiteter rangeringene. Harvard-universitetet har siden Shanghai-rangeringens start i 2003 ligget på førsteplass

Rangeres: Rektor ved UiO, Ole Petter Ottersen, mener

hvert år. Åtte av ti universiteter på denne listen ti øverste plasser er amerikanske, de to andre på topp ti-listen er britiske.

En av konklusjonene i EO's rapport er at forskning publisert på engelsk favoriseres når rangeringene måler siteringer. En annen konklusjon er at forskning favoriseres på bekostning av undervisning.

Professor i pedagogikk ved Uni-

«THE-rangeringen har for eksempel en høyst tvilsom spørreundersøkelse til vitenskapelig ansatte, der de spør 'kan du navnet på et universitet du synes er bra?'. Dette svaret vektes tungt.

Professor i pedagogikk ved Universitetet i Oslo, Bjørn Stensaker.

versitetet i Oslo, Bjørn Stensaker, mener slike rangeringer undergraver at det er store forskjeller mellom institutter og fakulteter ved hvert

etstalenttiaden

vi ikke kan forvente at UiO topper rangeringer med dagens finansielle rammebetingelser.

universitet. Han mener rangeringenes vektning også er problematisk.

– THE har for eksempel en høyst tvilsom spørreundersøkelse til vitenskapelig ansatte, der de spør «kan du navnet på et universitet du syns er bra?». Dette svaret vektes tungt, sier han. Han legger til at han ikke har sett noen vitenskapelig forklaring på hvorfor den vektes så tungt.

Mediasnadder

Medieoppmerksomheten for rangeringene er i mange land enorm, og rangeringene kan bety mye for universiteters økonomi, studenttilstrømning og forskerinteresse. I 2007 ble styrelederen ved et Malaysisk universitet kjeppjaget fra jobben da hans universitet falt 90 plasser på THE-rangeringen. Stensaker mener forklaringen på medieinteressen er enkel.

– Fordi de er medievennlige, og de gir tilsynelatende enkel informasjon, sier han. Dette skaper hodebry for mange universitetsledere.

– Mange rektorer kvier seg for å uttale seg om dem fordi de er metodisk tvilsomme, men samtidig blir de ofte avkrevd et svar. Dette dilemmaet må nok mange

Funn fra EUAs rapport:

- 13 rangeringer ble vurdert.
- Blant andre Shanghai- og Time Higher Education-rangeringen måler toppuniversiteter.
- Andre som EUs Multirank vil gi muligheten til å sammenligne ulike fagområder etc.
- Universitetsrangeringer har en sterk posisjon og det vil bli flere.
- Det finnes 17 000 universiteter i verden. Kun 200–500 figurer på de mest populære rangeringene.

rektorer leve med, for rangeringene vil nok ikke forsvinne, mener Stensaker.

Naturlig årsak

Universitetet i Oslo (UiO) kom i 2010 på en 75. plass på Shanghai-rangeringen. Rektor ved UiO, Ole Petter Ottersen, er klar på hva en av grunnene er til at norske universiteter ikke er inne på topp listen.

Problematiske rangeringer

- Ofte vanskelig å finne ut hvordan rådata blir brukt til å regne ut plasseringer.
- Måler forskning og publisering mer nøyaktig enn kvaliteten på undervisningen.
- Natur- og realfag og medisin favoriseres oftest i rangeringene.
- Forskning publisert på ikke-engelske språk siteres langt sjeldnere.
- Forskning i bokform ignoreres i stor grad når rangeringene måler siteringer.
- Flere tilfeller av at universiteter jukser på slike rangeringer ved datamanipulering.

– Lærer-student forholdet er avgjørende. På for eksempel Cambridge i England er den mye høyere, og det gjelder også Stanford i USA. For å være realistisk kan UiO aldri plassere seg på topp ti. Da må man gjøre noe fundamentalt med rammebetingelsene, sier Ottersen.

hansjskj@universitas.no

MIN STUDIETID

tekst: Astrid Karstensen
foto: Ketil Blom

- HVEM: Trine Skei Grande
- STUDERTE: Sosialøkonomi, historie og statsvitenskap
- NÅR: 1988–1992, Universitetet i Trondheim og UiO
- AKTUELL SOM: Leder av Venstre.

Frihetsproblemer

– Om jeg var vill og gal? Det håper jeg da at jeg er enda!

Trine Skei Grande vugger på kontorstolen. På oppslagstavla over skrivebordet hennes på Stortinget henger lag på lag med utklipp, bilder og takkekort.

– Dette er min favoritt, ler hun og peker på et avisutklipp med et klønete sitat av Jonas Gahr Støre.

Det var aldri drømmen å bli venstreleder. Planen var en lærerkarriere. Etter et år med sosialøkonomi i Trondheim, dro nord-trønderen til Oslo for mellomfag i statsvitenskap og grunnfag i historie. 20 år senere mangler hun fortsatt noen studiepoeng på cand.mag.-graden. En typisk politikerutdanning, kaller hun det selv.

– Den gangen tok HF og SV inn alle søkere med bestått videregående skole. Kullene var overfylte. Jeg tilbragte halvparten av forelesningstida sittende på gulvet i auditoriet. Vi som studerte historie på Blindern på begynnelsen av nittitallet var allikevel heldige. Som siste generasjon ble vi forelest av de gamle kjempene, som Wyller og Sejersted. Det var fantastisk fordi disse mennene selv hadde spilt en rolle i historien de beskrev.

Det var ikke bare historieforelesningene som bød på store opplevelser for den unge Skei Grande.

– Studielånet blr utbetalt for et halvt år av gangen. Jeg husker godt da jeg fikk det første utbetalingen på 22 000 kroner. Det var sinnsykt mange penger. Jeg tok dem med hjem og hadde dem i en skuff en natt før jeg satte dem inn i banken, bare for å kjenne på

følelsen av å ha dem liggende.

Men selv ikke 22 000 kroner varer for alltid, skulle det vise seg.

– På slutten av semesteret hadde jeg selvsagt dårlig råd. En gang jeg gikk gjennom Oslo S passerte jeg en mann som spiste pølse i lompe. Lukten satte meg helt ut. Det var varm mat! Med kjøtt! Jeg måtte nesten følge etter ham, så eksotisk føltes det.

På visse områder kunne allikevel tilværelsen by på for mye av det gode for en liberal student.

«Jeg tilbragte halvparten av tida sittende på gulvet.»

– Vi hadde en veldig stor frihet. Større enn dagens studenter, tror jeg. Det var en frihet som var veldig krevende, og det var ikke alle som taklet den like godt.

Hun innrømmer villig at hun tilhørte sistnevnte gruppe.

– Jeg liker egentlig bare å lese morsomme bøker, jeg, ikke stortingsmeldinger eller pensum. Da jeg studerte ble det hvert semester en brå overgang fra holdningen «nå er det så lenge til eksamen at det ikke er noen vits i å lese», til «nå er det så kort tid til eksamen at det ikke er noen vits i å lese». Det jeg brukte tid på var jo Unge venstre.

– Hva vet du nå som du gjerne skulle visst da du studerte?

– Jeg skulle nok vært litt flitligere på universitetet, selv om prioriteringene jeg gjorde den gangen har ført meg dit jeg er i dag. Og så at historie var det faget som ville bli mest relevant for jobben min. Statsvitenskap var nyttig, men historie er essensielt for å forstå politikk og ideologi. Det er dessuten det faget som har gitt meg mest glede i livet.

magasin@universitas.no

anmelderredaktør: **Nordis Tennes**
nordis.tennes@universitas.no 922 21 231

JULEØLTESTEN

Lytt til Oslos studentradio på FM 99.3 eller radionova.no

Mandag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: People Love Music
1100: Studentnyhetene
1103: A-lista
1200: Snakker ikke norsk
1900: Bra Trommis
2030: Sort Kanal
2130: Get to Know Grime
2200: Goodshit
2300: The O & Jo Show
0000: Overkill

Tirsdag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: Ry
1030: Grenseløst
1100: Studentnyhetene
1103: Du skulle ha vært der
1200: Radio Nova Highlights

Onsdag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur

1000: Studentnyhetene
1003: Tekstbh.-programmet
1100: Studentnyhetene
1103: UD
1130: Rabarbra
1200: Studentradiolista
1900: Kvegpels
2030: Country Barn
2100: Spillmatic
2200: Funkiga Timmen
2300: Neu
0000: Støyfoten

Torsdag

0600: Democracy Now!
0800: Frokost
0900: Studentnyhetene

0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: Nova Noir
1200: Det Fiktive Selskab

Fredag

0600: Democracy Now!
0700: Spillmatic
0800: Du skulle ha vært der
0900: Studentnyhetene
0903: Skumma Kultur
1000: Studentnyhetene
1003: Opplysningen 99.3
1100: Studentnyhetene
1103: Nyhetsfredag
1200: Radiotjenesten
1230: Skallebank

RADIO NOVA

1900: Gymtimen
2000: Nova Nedstrippa
2100: Magic Beat
2130: Nova Amor
2200: Musikk, Dans og Drama
0000: XO Hiphop

Søndag
0000: Novanatt
0800: Ry
0830: Grenseløst
0900: Det Fiktive Selskab
1000: Snakker ikke norsk
1400: Rabarbra
1430: Stang ut
1500: Sorgenfri
1600: Poplogg

MIKROBRYGG

God jul, Nøgne Ø

Alkohol: **8,5%**
Nydelig, brunt skum. Lukter mørkbrent kaffe, sjokolade og jord. Jordlig karakter og et hint av pepper i smaken. «Dette er åpenbart Nøgne» tipper noen. Smaker som en sterk porter. «Deilig røyksmak. De kunne laget god Islay-whisky på dette maltet». «Hvis det hadde vært fire vise menn, hadde den siste hatt med dette til Jesusbarnet.»

Kristianiastudentenes haand-bryggerlaugs julebukk

Alkohol: **7%**
God sitruslukt, samt litt pepperkake og appelsin. Veldig smakfull, kjempegod! Siderkarakter med sterkt preg av pære og eple. Spennende og utfordrende samtidig som den er avmålt og balansert. Litt emmen ettersmak. Det fruktigste ølet hittil i testen.

Underlig jul, Nøgne Ø

Alkohol: **6,5%**
God såpelukt. Julefølelse med kraftig nellik, einebær og litt kardemomme. Ingefær i ettersmaken. Lukter og smaker som tanta som lager julematen – med lavendelparfymen hennes, kakelukta på kjøkkenet, hele kjerringpakka. På en god måte!

Kristianiastudentenes haandbryggerlaugs Wit jul

Alkohol: **6,3%**
Et juleverkstedsøl. Lukter karve. Smaker og lukter gløgg og pepperkakedeig. Veldig mye nellik – ordentlig julete.

Tørr, mener en. Overkrydret, sier en annen. «Du kan ikke drikke tolv av den, men du kan drikke én hver dag fram til jul». «Smaker det kalenderappelsinen lukter på 24. dag».

Julesnadder, Nøgne Ø

Alkohol: **4,5%**
God, bitter lukt. «Den lukter urinal» motsier en med vemmelse. Smaken er god og fruktig med preg av pasjonsfrukt, sydhavsfrukter og granateple, samt en ålreit røyksmak. «Det smaker som at noen putta en sigg nedi ølet», sier en. «India pale ale for trygdeklienter».

Ægir julebrygg

Alkohol: **7%**
Lukter deilig av brent smør og brun saus. Litt surkål i smaken. Bittert. Jordskokk og annen rotfrukt. Syrlighet som minner om Sharonfrukt. «Den lever i et slags limbo mellom det greie og det virkelig gode. «Jeg tipper det er en dyr øl, men jeg får ikke valuta for pengene». «Fint nordisk design – Fjordman-aktig», sies det etter at flaska avsløres.

Berentsens Stellinger Divum

Alkohol: **19%**
Oi! Eksplosiv rakker som røsker og gjør deg varm i trynet. Lukter sprit. Smaker ekstremt kraftig og godt av dadler, kaffe, søt lakris og honning. Egner seg til kaker. «Smaker lakris-hostesaft», mener noen. «Helt jævlig! Smaker rengjøringsmiddel og mannesvette», mener panelets minst begeistrede. «Som om noen skulle lage Fernet som en øl».

INDUSTRIØL FRA POLET

Jakobsen Golden Naked Christmas ale, Carlsberg

Alkohol: **7,5%**
Et fantastisk øl! Lukter nydelig bittert, som en god IPA. Svake grantre- og klementintoner i lukta gir julefeeling. «Den smaker mer saison enn IPA». «Ingen juleøl, men hjelpeseg så god og avbalansert!». «Som en fest i munnen der ingen slektninger er invitert».

Aass juleøl premium

Alkohol: **9%**
Mye alkohol i nesa. Inneholder mørke og julekos – her har de ikke spart på karamellmalten. God sødme med kakao og karamell. Ølet overrasker med markant smak av kokos i avslutningen. «Helt topp, sånn et juleøl skal smake». «Så sofistikert at Åse Kleveland ville reparert med det første juledag».

Ringnes juleøl sterk

Alkohol: **6,3%**
«Tungt og metallisk» mener noen. «Et forfriskende juleøl», sier en annen. Veldig balansert, godt fra første slurk. Et øl man kan drikke mye av. «Mangler ettersmak», sier en, men en annen er uenig. «Perfekt til en tung julemiddag».

Mack god jul

Alkohol: **6,5**
Dyp, gyllen farge, litt lite skum. «En fin, mellomstor kropp», sier en og gestikulerer brystformer med armene, «som en barmfager kvinne man har lyst til å peise foran peisen». Knekk og kardemomme, julekake med korint og sukat. Vil være knall til pinnekjøtt.

Fredriksstad juleøl

Alkohol: **6,6%**
Lukter godt av klam kvinne. «En fortreffelig juleøl!» Preg av kanel og noe muskat. Soyasaus, mener noen. «Det er som sosialdemokratiet – jeg kan leve en hel

fest på det og ha det dritgøy, men det blir ikke den sykeste festen i livet mitt, liksom».

Dahls juleøl

Alkohol: **6,5%**
«Lovende lukt og dyp farge, men når det kommer til stykket, er det bare helt ålreit», sies det. «Enig! Framstår kraftig med en gang, så viser det seg å være uinteressant». Andre er uenig, og liker bitterheten. «Det perfekte ølet til akevitt! Veldig godt, men ikke for sterkt.»

Borg juleøl

Alkohol: **6,5%**
Svak lukt med litt preg av cheddar, sies det. Smak av anis og salmiakk. «Hele poenget med juleøl, er at den skal ha mer smak. Det har denne. God!» Ettersmak av espresso og lær.

Ringnes julebukk

Alkohol: **9%**
Herlig, dyp gulaktig sortfarge og mørkt skum. «Svartere enn sjela mi». Skuffer litt ved første slurk. Rund, sødmefyllt med smak av pepper. «Et øl med flere faser – en tretrinnsrakett». «Lover mye, men holder ikke», sier en. Lite preg i ettersmaken.

Aass juleøl

Alkohol: **6,5%**
Lukter jul og Mozartkuler. Smaken minner om sjokolade og julekaker, også i avslutningen, som godt kunne vært litt bitrere. Rund sødme. Kan bøttes nedpå ganske lett. Litt «alkissmak», alkoholen kan kjennes. Minner om tynt bokkøl.

Lervigs juleøl

Alkohol: **6,8%**
Lukta minner om fransk prompeost og avisblekk. Smaken er mildere, men har en plagsom og smått ubehagelig undertone av osten. Litt for merkbar alkohol. Metallisk.

Best i test: Jacobsen Golden Naked Christmas Ale sanket flest poeng fra våre øltørste testere. God jul fra Nøgne Ø er det beste mikrobrygget, og Ringnes' juleøl er det beste valget om du kjøper ølet på super'n.

Julas beste øl

Norge har sterke juleøltradisjoner. Men i år er det danskene som gir oss det beste brygget.

Så er den her igjen, tida når vi senker de eksamensstøle skuldrene, forlater lesesalen og stikker hjem til mor og far for å snylledrikke oss snydens. Fordelelen når det er familien og ikke ei statlig lånekaske som betaler gildet, er at man kan ta steget opp fra pilsen vi drikker så støtt ellers i året.

Juleølet har dype tradisjoner her til lands. Faktisk så sterke at selve navnet på høytiden har med fylla å gjøre – «å drikka jøl» var å drikke øl for å feire at sola skulle komme tilbake. At vi fortsatt har en sterk juleølkultur, kommer av de strenge kravene til brygging. For rundt 1000 år siden, etter Norge var kristnet, nedfelte Olav Tryggvason en lov om at alle landets kornbønder måtte brygge øl. Og ikke bare litt, de måtte brygge øl på like mye malt som vekta til bonden og kjerringa hans til sammen (så det gjaldt å feite opp konene for folk som var like glad i øl som vi studenter er). Ble bonden ferska uten hjemmebrygg, kunne han risikere å miste gård og grunn og alt han eide til kongen og biskopen, og til og med bli landsforvist om han protesterte. Jo sterkere øl, jo sterkere var du i trua, mente folk. Helt fram til reforma-sjonen var beruselse et tegn på ærefrykt overfor Gud. Om hjemmebrygget var for

svakt, ble bonden gjort til skam. Det ble faktisk kontrollert av inspektører. Litt av en jobb – reise fra gård til gård for å sjekke om du blir full nok.

En annen lakmustest på at brygget dugde, var at det ble minst to slåsskamper per liter øl innabords. Framfor å begynne å slåss med familien, bør du kanskje heller kose deg med et godt juleøl til maten. Feite retter som ribbe og lutefisk med bacon trenger bittert øl med høy alkoholprosent. Prøv for eksempel vinnerølet vårt, Carlsbergs Jakobsen Golden Naked Christmas Ale, som også går godt til kalkun og svinestek. Til pinnekjøtt bør ølet ikke være for kraftig, og gjerne middels fruktig, for eksempel Ringnes juleøl sterk eller Mack juleøl. Til desserten er fyldige, søte øl godt – for eksempel Aass juleøl premium.

God jul og godt øl!

Funfactkilde: Ølakademiet

Ølet er blindtestet. Ølsortene er listet opp rangert fra best til dårligst. Panelet besto av 14 medarbeidere.

Jørgen Brynhildsvoll, tekst
Skjalg Bøhmer Vold, foto
jorgebry@universitas.no

Anders Fjellberg, featuredredaktør

UKAS ANBEFALING

Kjøp bjeller på Kjeller

Det har lenge vært knyttet usikkerhet til hva det er de egentlig driver med på HiOA. Hva gjør de egentlig på skolen, våre tilblivende sykepleiere, ergoterapeuter og læringspsykologer? Joda – de har juleverksted, og endelig får alle vi andre muligheten til å anskaffe oss en bit av herligheten. På julemarkedet på Kjeller kan du nemlig

handle julegaver laget av studenter ved HiOA. Dorull-nisser, knekk, og kanskje en innbundet semesteropp-gave i revisjonsfag. Markedet finner sted i Vestre gate mellom servicetorget og Hannas café. Møt opp, men husk kontanter – på Kjeller har de desverre ikke minibank.

Julie Nordby Egeland, journalist

UKAS ADVARSEL

Ingen hjerter gleder seg

Første desember er det duket for Åpen mikrofon på Chateau Neuf. Bli-vende forfatterstjerner, da gjerne nå-værende litteraturstudenter, skal lire av seg sine enorme litterære prosjekter med skjelvende hender og blafrende notater foran et publikum man nok kan telle på én hånd; og det uten noen som helst form for kvalitetssik-

ring. For som Åpen mikrofon skriver, «Ingenting er for rart, for eksperimenterelt eller for ordinært». Åjoda, det er nok det. Det eneste som kan redde dette arrangementet er tidsbegrensningen på fire minutter som hindrer en evig monolog. Nei, feir heller julens inntog hjemme med *Nissene over skog og hei*.

INDUSTRIØL FRA BUTIKKEN

Ringnes juleøl

Alkohol: **4,6%**

Klassisk juleøl. Smakte ikke så mye. «Renner ned, minner litt om regnvann». En øl vi kan drikke mye av og bli fulle på. Smak av aprikos, granbar og den hermetiserte fruktcocktailen farmora di serverer til dessert.

Dahls julebrygg

Alkohol: **4,5%**

Skummer veldig. Kremete kropp. Som et stjerne-skudd – det er over med en gang du har fått det i munnen. Fraværende ettersmak. «Passer til 14-åringer som stjeler øl fra kjeller'n til mor og far».

Frydenlund juleøl

Alkohol: **4,5%**

Ganske god. Sødmefylt og krydret. Ganske nært vanlig pils. Minner litt om ferdigmat. Platt og noe metallisk. Ingen ville klagd i familiefesten om dette ble servert.

Hansa julebrygg

Alkohol: **4,5%**

Parfymert, veldig søtt. Vøter. Preget av roser, blomster og slåpetorn. For mye sødme, og kunne trengt bitterhet i ettersmaken for å avbalansere. Ble litt verre for hver slurk. Fin, adventsriktig farge på flaska.

Tuborg juleøl

Alkohol: **4,6%**

Fruktig og lite krevende. Lukter fiken. Smaker tørka fiken og annen tørka frukt man får i poser på Rema, nevner noen. Muligens god til julematen i sin beskjedenhet. Litt utvannet, mener noen, andre er uenig. «Det er jo en pils pluss litt karamellsmak».

Nordlands juleøl

Alkohol: **4,5%**

«Dette får meg til å ønske at filmen 2012 var en dokumentar. Er det å overdrive?» Smaker billig svenskegodteri. Selv jomfruslurken virker som bånnslam av første slurk. «Jeg tror det smaker likt som ølet i restebollen midt på bordet», sies det.

CB juleøl

Alkohol: **4,5%**

Lukta bedre enn det smakte. Smak av kaffe og røstet kastanje. Fin sjokoladeaktig farge. Litt bitrere ettersmak enn mange andre. Blir værende bakerst på tunga. Svak røyksmak som minner om peisen.

Jule-Uten

Alkoholritt

Klart best av de alkoholfrie, med mer og rundere karakter enn de to andre. Likevel platt. Som et litt kraftig vøterøl. Nøtteaktig smak. «Hvis det er dette som skal få bestefar til å la være å drikke, kommer jeg til å få juling i år også».

Lade gårds juleøl, Grans

Alkohol: **4,7%**

Veldig surt, med besk ettersmak. Lukter knekk, men smaker av umodne tyttebær. Dette føles som noe man har brygget i kjelleren hjemme og som ikke ble det du håpet. Kul profil til å være Rema-øl, selv om noen føler seg lurt av den fine flaska når den avsløres.

Santa Clausthaler

Alkoholritt

Eplejuslukt. Fruktig, men med ekstremt lite fyldighet. Blottet for bitterhet. «Dette smaker ikke jul i det hele tatt. Det smaker bare forurenset vann». «Som erstatningsøl under forbudstida. Jula 1943 hadde jeg nok syntes dette var digg». Kred for morsomt navn, da.

Dahls juleøl

Alkohol: **4,5%**

«Dette er kommuneøl, for faen». Lukter dølt og smaker litt pølsebuljong. «Hvis formannskapet i Horten kommune skal kose seg på julelunsj, drikker de dette». Fantasiløst. Ingen julestemning i denne «mellomleder-i-NAV-ølet».

UNIVERSITAS' JULEKALENDER

1.

Teater: Desember starter med årets siste sjanse til å få med seg «Kong Lear», gratis framført på Teaterhøgskolen. Benytt sjansen til å se et av Shakespeares mindre oppførte stykker her til lands.

KHiO, Seilduken scene, scene 3. Kl. 18.00

2.

Kino: I kveld kan du gå på Ringen kino som viser «Videogutten», basert på Tore Renbergs kortroman av samme navn. Filmen vises som del av kortfilm-programmet «KORT», og er helt gratis.

Ringen kino, Sannergata 6D. Kl. 17.30

3.

Marked: «Designernes eget julemarked» er et klart alternativ til den kommersielle julehandelen. Du får møte designeren direkte og kan kjøpe unike produkter. Finn den perfekte julegaven!

DogA, Hausmannsgate 16. Kl. 10.00 – 18.00

4.

Verksted: På bymuseets tradisjonelle juleverksted, finnes dorullnisser, tinn-soldater, gamle Oslofilmer og tenning av julegrana i Frognerparken. Julestemningsgaranti, snø eller ei.

Bymuseet, Frognerveien 67. Kl. 12.00

5.

Foredrag: Leser du «Julemysteriet» hver desember? Forfatteren Jostein Gaarder, møter Silje Riis Næss til samtale om sitt største verk: «Sofies verden» – nøyaktig tjuve år etter utgivelsen.

Litteraturhuset, Kl. 18.00

6.

Marked: HiOA-studenter i Akershus kan svinge innom julemarkedet på Kjeller og handle julegaver som er laget av medstudenter.

HiOA avd Kjeller, vestre gate. Kl. 9.30

7.

Popsenter: Stikk av fra julerushet for å oppdage Oslos nyeste museumsperle: Popsenteret. Møt norsk populærmusikk i fortid, nåtid og fremtid.

Popsenteret, Trondheimsveien 2, bygg T. Kl. 11.00 – 18.00

8.

Arkitektur: Reis på åpning av årets pepperkakehusutstilling med universitetstema: «Laboratorium. Arkitektur for fremtidens forskning». Kanskje føler du deg for gammel til å bake dem selv, men se på dem kan du jo!

Nasjonalmuseet, Kl. 17.00 – 19.00

9.

Lunsj med kultur: Studenter og lærere fra folkmusikkstudiet ved Norges musikkhøgskole spiller lunsjkonserter. Konserten er starten på den nye folkemusikkfestivalen «Tri heile dagar til

ende» som blir arrangert på musikkhøgskolen 9.-11. desember.

Blindern, Georg Sverdrups hus Kl. 12.15 – 12.45

10.

Seremoni: Nobels fredspris samler verdenskjente skuespillere, norske og internasjonale musikere av ypperste klasse (host) og selvfølgelig hedersgjestene, fredsprisvinnerene. Det skjer på søndag. Start feiringen på Litteraturhuset i dag med foredrag om prisen.

Litteraturhuset, Wergelandsveien 29. Kl. 15.00

11.

Samtale: Hver søndag i advent har Henie Onstad-senteret invitert en statsløs flyktning på besøk for å velge et kunstverk. Valget danner grunnlag for samtaler om kunst, identitet og mennesket. Tredje søndag i advent er det «Israel dreper» av Per Inge Bjørlo som skal diskuteres.

Henie Onstad kunstsenter, Sonia Henies vei 31. Kl. 14.00

Boop boop pedoop: Universitas ringer julen inn!

12.

Marked: Julemarkedet har flyttet opp fra Rådhusplassen til Spikersuppa, og kan friste med deilig mat og drikke og fine gaveidéer. Markedet står til 20. desember, og er åpent hver dag.

Spikersuppa, mellom Karl Johans gate og Stortingsgate. Kl. 11.00 – 20.00

13.

Ballett: Dersom du vil gi en skikkelig julepresang til deg selv, så dra på kurskveld i operaen, med påfølgende visning av «Notteknækkeren» søndag samme uke. Billet er inkludert i prisen, og du får gode plasser.

Operaen, kl. 18.30. Pris: 490 (for studenter)

14.

Konsert: Kom i ekte julestemning med Oslo filharmoniske orkesters julekonsert. Det blir fremført verker av blant andre Sibelius, Nordraak, Praetorius, Sæverud og Tsjaikovskij.

Oslo konserthus, Munkedamsveien 14. Kl. 17.30 og 20.00. Pris: 85/230/255

15.

Baking: Okei, så fikk du kanskje litt lyst på et pepperkakehus da du var på utstillingen på Nasjonalmuseet. Du kan fortsatt komme unna med det. Bak i vei!

På et brukbart kjøkken.

16.

Utstilling: Annette og Caroline Kierulf viser utstillingen «Boliggjeld er dagens rock'n roll». De undersøker om en gammel håndverksteknikk som tresnittet kan gi oss distanse til å sette vår egen tid i perspektiv.

Galleri norske grafikere, Tollbugata 24. Kl. 10.00 – 17.00

17.

Aktivitet: Spikersuppa kunstisbane er et obligatorisk stopp for alle som er på jakt etter julestemning etter en slitsom eksamensperiode. Spenn på deg utleieskøytene fra Saras telt og fly av sted!

Spikersuppa, mellom Karl Johans gate og Stortingsgate. Kl. 11.00 – 21.00

18.

Utstilling: «Universitetspionerene – Universitetet i Kvadraturen (1811 – 1852)» vises for siste gang i dag, og det må enhver historieinteressert få med seg.

Gamle Raadhus, Nedre Slottsgate 1.

19.

Kakaopause: Når gavehandling eller skøyteøying gjør deg kald om øra, så stikk innom Vinterhaven og Bibliotek-baren på Bristol for byens beste varme sjokolade. I sølvkanne, med en hel bolle med krem ved siden av. Slurp.

Hotel Bristol, Kristian IVs gate 7.

20.

Film: Siste kveld med gjengen. Se en koselig julefilm, for eksempel «It's a Wonderful Life».

På en studenthybel.

21.

Gudstjeneste: Studenter og ansatte ved HiOA kan gå julen i møte med julegudstjeneste. Å, kom nå med lovsang...

Gamle Aker kirke, kl. 11.00

22.

Påminnelse: Nå ligger du tynt an om ikke gavene er i boks. Kriseløsning: På Platekompaniet kan du finne noe til enhver, på ett og samme sted. Tv-serier, billige filmer og masse forskjellig julemusikk. Vær obs på lange køer!

23.

Mat: Lag den tradisjonelle julegrøten med mandel, og grav deg fram til marsipangrisen, mens du ser på «Grevinnen og hovmesteren». Nå er det ikke lenge igjen...

24.

GOD JUL: Enten du lader opp til den store kvelden med juleklassikere på tv, gudstjeneste i kirken eller å sitte på kjøkkenet og sniffe etter ribba – ha en riktig god jul!

Prisdryss

Ad Notams hederspris for fremragende selvhevdelse går i 2011 til mannsnettverket Eliten. I juryens begrunnelse heter det blant annet at «Eliten har med gjennomtenkt bruk av mangestavelsesord, engasjert deltagelse i metadebatter og flittig bruk av høyintellektuelle referanser, satt seg selv på kartet som den mest spradene gjengen på Øvre-blindern siden 70-tallet.» Ubestridt sektleder A.B. Sterri forsøker i en kommentar til Ad Notam å fortelle at han er fornøyd.

– Assa, vi har et kvasi-refleksivt forhold til vår egen habitus, jf. Wacquant, sier han stolt.

Generasjon fittetryne

Ad Notams æresdiplom for fremragende fittetryner går i 2011 til Mimir Kristjanson og Eivind Trædal. Det tohodede sosialisttrollet har rullet sin seiersgang over Twitter i hele år, og har den siste uken kulminert i begrepet «fittetryneklubben» på db.nos kommentarfelt. Juryen trekker spesielt frem Kristjansons suge-nergekuk-i-hælvete-tweet mot Knut Olav Åmås, og Trædals selvtilfredse, alvorlige smil i magasinet D2.

– Tusen takk, sier Trædal til Ad Notam.

– Nå skal jeg hjem å feire med kjæresten min, Maria. Maria Amelie, altså.

Årets leder

Konkurransen var knallhard

om Ad Notams pris for godt lederskap i år. Men ikke overaskende var det en gammel kjenning som stakk av med seieren. «Denne lederen oppfyller alle Ad Notams kriterier for godt lederskap. Vi kunne knapt nok drømt om mer materiale til spalten enn hva denne rektoren har servert oss.»

– Forskningstyveri, innhabilitet og hemmeligholdelse av arbeidsmiljørapporter. Det er midt i blinken, sier Ad Notam i en pressemelding.

– Årets leder er HiOA-rektor Kari Toverud Jensen.

God jul fra Ad Notam: Ikke føl deg trygg i høytiden. Ad Notam ser deg.

Årets sak

Det nærmer seg slutten av Ad Notams årskavalkade, og det gjenstår bare én eneste pris: Årets sak. Og det kommer vel ikke som en overraskelse på noen at vi skal til Nydalen og BI. Juryens begrunnelse er som følger: «Viraken som oppsto i kjølevannet av den behørig omtalte sekke-saken ble et høydepunkt for alle i Ad Notam-redaksjonen. Sekkesaken hadde alt: teite sitater, teite sitater og teite sitater.» Ad Notam gratulerer og ønsker alle studenter, profesorer og kantineansatte en trivelig jul. Vi ser frem til at dere kommer tilbake og driter dere ut over nyttår.

VI SPØR

tekst: Lars Thorvaldsen

Det tredje bokriket

General: Daglig leder i Akademika, Geir Helge Espedalen, planlegger å tvinge rivalen Campusbok til retrett.

I forrige uke avslørte vi Akademikas planer om å slå seg opp som landets studentpensumkonge. Men har de funnet en endelig løsning for bokhandlerne de skal sparke ut? Vi spør daglig leder Geir Helge Espedalen.

– Eh, jeg må bare si det at vi er ... velge hvilken vei de vil gå.

vi mener studentene er best tjent med en allianse mellom samskipnadenes bokhandel på en eller annen måte.

– Når skal slaget om vestlandet stå?

– Nei altså, det er samtaler på gang mellom de ulike samskipnadene nå, så får vi se hva som skjer etter hvert.

– Hvordan ser det ut på østfronten?

– Det jeg kan si om det, er at vi har de samtalen vi har nå. Og så må samskipnadene

«Vi jobber som vi alltid gjør: Strukturert og målbevisst med våre planer.»

– Styrelederen i Campusbok, Arnstein Bjørkne, sa til Universitas at de ikke kommer til å gi seg uten kamp. Hvordan skal Akademika tvinge Campusbok til retrett?

– Vi jobber som vi alltid gjør: Strukturert og målbevisst med våre planer.

– Vil dere tvinge campusbokgjengen til å gå spissrotgang når operasjon imperium Akademika er fullført?

– Nei, vi jobber for å få til en

bokhandel som kan være konkurransedyktig og...

– Har dere planlagt at dette skal bli et tusenårsrike?

– Det vil være en stor fordel for studentene å ha en studentstyrt bokhandel der man står tettere sammen, nettopp slik som Trondheim og Oslo nå har funnet ut.

General von Espedalen, dine planer om det tredje bokriket er avslørt. Vil du vurdere din stilling etter denne graverende avsløringen?

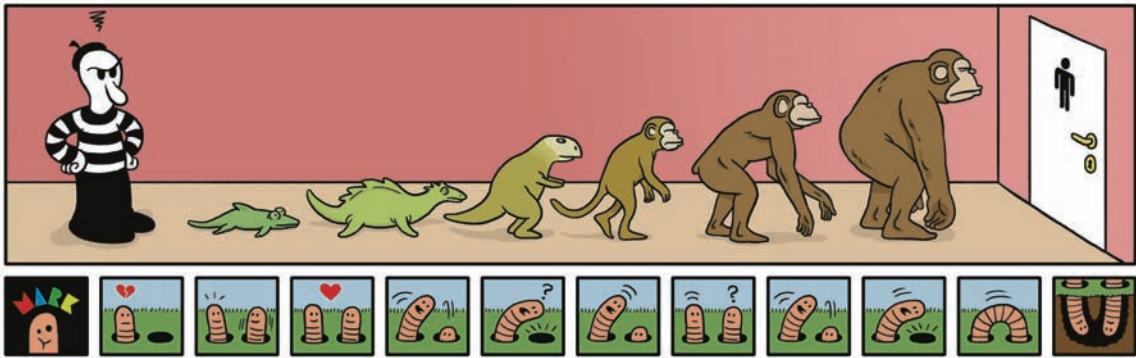
– Det er styret som til enhver tid tar vurderingen om min stilling, så nei.

baksiden@universitas.no

FOTOMANIPULASJON: JØRGEN BRYNHILDSVOLL

PANTO

av Thomas Sørle Hansen

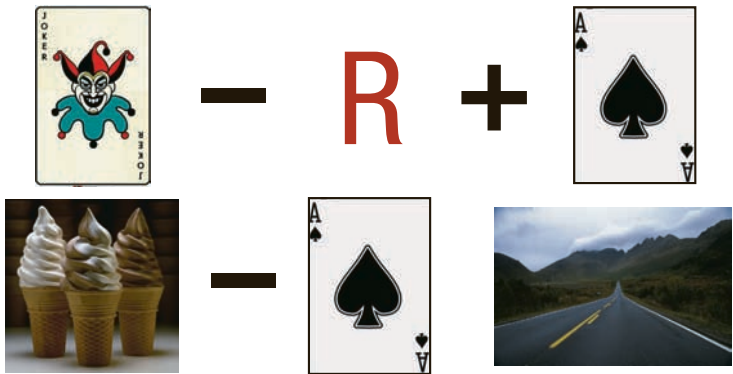

REBUS

av Filip Roshauw

Hint: Det er lite kontroll og full vill vest på eksamenene, og rebusdepartementet kommer dermed med en gladmelding i stresstiden.

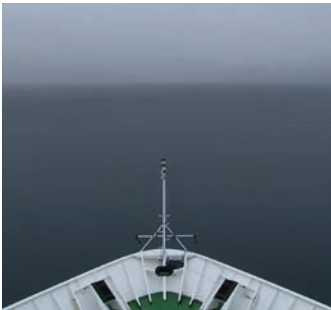
FORRIGE UKES LØSNING: var Skål, Nydalen! Det var svært mange som hadde klart å svare – har dette noe med eksamensstresstet å gjøre, tro? – og blant dem var Andreas Sveen Bjørnstad. Skål!

2011-QUIZ

av Øyvind Bosnes Engen

- Hvor mange gullmedaljer vant Norge under Ski-VM i år?
- I hvilket land skjedde opprøret som utløste den arabiske våren?
- Hvilket land vant Eurovision Song Contest 2011?
- Hvilke tre land ble hardest rammet av sultkatastrofen i Afrika i sommer og høst?
- Tidens lengste, sammenhengende tv-program ble produsert i år. Hva heter seersuksessen?
- Hva heter den britiske tabloidavisen som ble nedlagt i juli, etter avsløringer om telefonavlytting?
- «Når en mann kan forårsake så mye ondt – tenk hvor mye kjærlighet vi kan skape sammen». Hva heter kvinnen bak sitatet?
- Hvilket parti ble nest størst på landsbasis etter kommune-styre- og fylkestingsvalget i høst?
- Hva heter årets tre fredsprisvinnere?
- Hvilke to fotballag rykker ned fra Eliteserien etter årets sesong?

Spennende: 2011 har vært preget av både glede og sorg. Her et av de mest kjente øyeblikkene fra året som gikk.

- Atte
- Tunisia
- Aserbajdsjan
- Somaliala, Etiopia og Kenya
- Hurtigruten: Minutt for minutt
- News of the World
- Helle Gannestad
- Høyre
- Ellen Johnson Sirleaf, Leymah Gbowee
- Start og Sarpsborg 08
- Tawakkol Karman